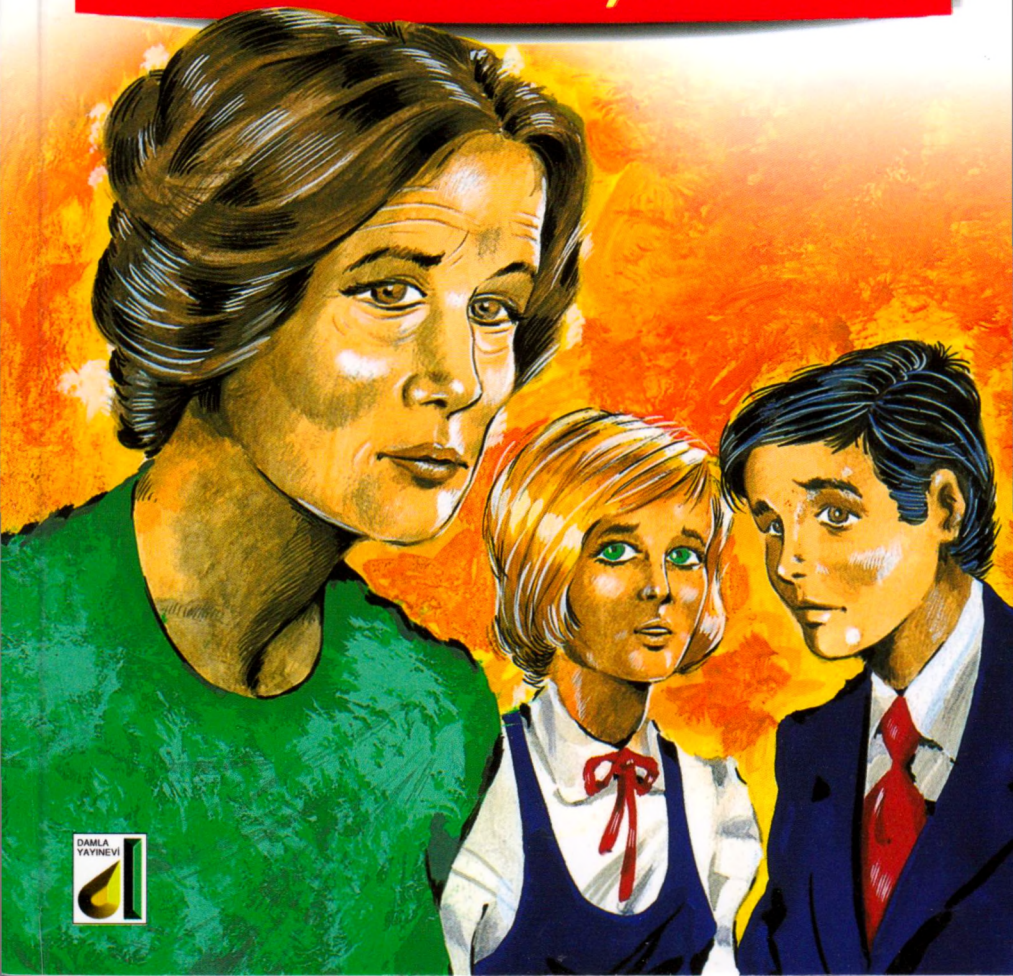
KEMALETTİN TUĞCU

Annelerin Çilesi

DAMLA YAYINEVİ

KEMALETTİN
TUĞCU

ANNELERİN ÇİLESİ

KEMALETTİN TUĞCU

7

Damla Yayınevi Nu.: 11

Kemalettin Tuğcu Klasikleri Nu.: 7

©

Copyright

Yayın Hakkı

Damla Yayınevi

Kapak-İç Resim

İlhan Bilge

Dizgi-Mizanpaj

Damla Yayınevi

Baskı-Cilt

Express Matbaası - İSTANBUL

ISBN 975-381-002-4

DAMLA YAYINEVİ®

Prof. K. İsmail Gürkan Cad. No: 6 Cağaloğlu-İST.

Tel: 0.212. 514 28 28 - 0.212. 511 09 55

Fax: 0.212. 528 24 01

Internet: www.damlayayinevi.com.tr

E-mail: damla@damlayayinevi.com.tr

BOŞ KALAN SIRA

Okulların açıldığı ilk gündü. Birinci derse her zaman olduğu gibi Türkçe öğretmeni gelmişti.

Çocuklar bu Sabri öğretmeni çok severlerdi. Sertti, numarası kıttı, ama derste geri kalan öğrencilerine öğüt verir, yardım eder, sınıf geçmeleri için elinden geleni esirgemezdi.

O, zaten ortanın öğretmeniydi. Ama okulda, hem ilk, hem de orta bulunduğu için beşinci sınıfın derslerine de gelmişti. Bahçeleri bir, sınıfları ayrı olan ilkokulun bütün çocukları onu tanır, öğretmenlerinden biri hastalanınca sınıflarında onu görür, sevinirlerdi.

Sabri öğretmen yüzü asık, ama gözlerinin içi gülerek sıra sıra oturan altıncı sınıf öğrencilerini süzdü. Bunların hepsi beşten altıya geçmiş, artık ortaokullu olmuşlardı.

Sınıf defterini açtı, çocukların yoklamasını yaparak adlarını okudu. Adı geçen her çocuk ayağa kalkıyor, Sabri öğretmen ona bakıyor, yeniden gözlerini deftere indiriyordu.

— Yetmiş iki Doğan, diye seslendi.

Gözlerini kaldırarak sınıfı araştırdı. Bakışları her çocuğun yüzünde ayrı ayrı dolaştı.

Hayır, yetmiş iki Doğan yoktu.

Sabri öğretmen beşinci sınıfın derslerine girdiği sırada bu çocuğu pek beğenmiş, onu örnek öğrenci olarak tanımıştı. Doğan sessiz, oyunlara az karışan, biraz zayıf, ama çok akıllı bir çocuktu. İlkokulun şeref listesinde başta geliyordu. Bir başka okuldan üçe gelmiş, daha ilk sene listenin başına geçmiş, bu ilki bitirinceye kadar çocuk yüzlü resmi ile listenin başında kalmıştı. Ondan sonra Yıldız gelirdi. Yıldız, sinirli, atak, sarışın bir kızdı.

Türkçe öğretmeni:

— Doğan niye gelmedi çocuklar? diye sordu.

Beşinci sınıftaki gibi çocuklar yerlerin almışlardı. Bu çift çift oturulan sıralardan bir kaçı boştu.

Yetmiş bir Yıldız, adı okununca kalkmış: "Öğretmenim," demişti.

Sabri öğretmen yeniden sordu:

— Doğan nerede?

Yıldız iyice kızarmıştı. Yeniden ayağa kalktı:

— Sınıf defterinde Doğan'ın adı yok öğretmenim dedi.

— Niçin yok Yıldız? Niye öyle kızarıyorsun?

— Onu tarih öğretmeni ile Başöğretmene sorun efendim.

— Senin bildiğin birşey var!

Yıldız yeniden:

— Başöğretmene sorunuz, dedi.

Yerine oturmuştu. Sinirli olduğu kadar da inatçı bir kızdı. Döğüşmediği erkek arkadaşı, münakaşa etmediği öğretmen kalmamıştı. Bunun için ona "Erkek gibi kız" derlerdi. Yaramazlığı yüzünden nöbetçi öğretmenler:

— Sarı! Aklını başına al, yoksa imtihanlarda görüşürüz, derlerdi.

Dik kafalı kız, "Görüşürüz bakalım," derdi.

Ona kızan birkaç öğretmen sahiden de imtihanlarda sıkıştırır, soru soru üstüne sorar,bir boş tarafını, bir zayıf tarafını ararlardı. Ama kimse ona ilkokulda pekiyiden aşağıya not verememiş, sadece ahlâk notuna el uzatmış, babasına da şikâyet etmişlerdi.

Uyanık bir insan olan babası öğretmenler toplantısında:

— Yıldız bir menenjit geçirdi. Bu yüzden biraz geçimsiz ve sinirli oldu. İç yüzü çok iyidir, şikâyetiniz varsa alırım okuldan, derdi.

Başöğretmen:

— Doğan bir, Yıldız iki, derdi. Bunlar okulun yüzünü ağartan, müfettişlere göğsümüzü gererek anlattığımız çocuklardır.

Sabri öğretmen:

— Doğan'ın yeri boş kalsın, dedi... Ben müdür beyle konuşacağım.

Sınıf defterinin üzerine, yetmişbir Yıldız'ın yanına yetmişiki Doğan adını yazdı. Fakat altıncı sınıfta, Yıldız'ın yanında Doğan'ın yeri boş kaldı.

*
* *

Avukat Cahit, Başöğretmeni dinledikten sonra:

— Pekâlâ, demişti. Kızımı okuldan hemen alacağım.

Türkçe öğretmeni uzaktan konuşmaları dinlemişti. Oturduğu yerden başını çevirdi. Epeyce üzüntü ile:

— Cahit Bey, dedi. Yıldız benim ilkokuldan beri öğrencimdir. Bugüne kadar kendisinden hiçbir şikâyetim olmadı. Bugün ortaokula geçmiş bulunuyor. Müdür Bey kendisini tanımazlar. Tarih öğretmeni İdris Bey bu çocuğun esas öğretmeni değildi. Fakat ilk ve ortaokul bir çatı altında çalıştığımız için, o imtihana yakın günlerde çocukları boş bırakmamak için tarih dersine girerdi. Yaşının çok üstünde zekâsı olan Yıldız hepimize gücenmiştir.

Müdür kendisinden daha yaşlı, ama tercübeli olan Sabri Beye:

— Siz haklısınız, dedi. Fakat bu çocuk öğretmenin, "Sen mi beni eğiteceksin, ben mi seni?" dediği zaman: "Siz bir arkadaşımın haksız yere okuldan ayrılmasına sebep oldunuz. Ben bu okuldan çıkar giderim, ama siz de eksiğinizi tamamlayın!" demiş.

Sabri Bey:

— Bu bir genç öğrencinin ilkel duygularının haksızlık karşısında tepkisidir dedi. Bir de bu çocuğu dinlemeniz gerekirdi.

Bu sırada dersten çıkan tarih öğretmeni ile yetmişbir Yıldız müdürün odasına girmişlerdi. Yıldız'ın yüzü kıpkırmızıydı. Epeyce ağır olan okul çantasına kitaplarını koymuştu. Gitmeye hazırdı.

Müdür, bu ancak oniki yaşındaki kızın gözlerinde biriken, fakat akmayan yaşlarına bakmış ve sesini yumuşatmıştı:

— Kızım, siz akıllı bir kızsınız. Öğrenci ile öğretmen ilişkilerini çok iyi bilirsiniz. Bütün sınıfın önünde tarih öğretmeninizi aşağılayıcı sözler söylemişsiniz.

Bütün sınıfın önünde tarih öğretmeninizi aşağılayıcı sözler söylemişsiniz.

Yıldız:

— Ne demişim Müdür Bey? dedi. Doğan'ın okuldan ayrılmasına sebep oldunuz. Şurada boş kalan sırasına bakın da bundan sonraki davranışlarınızı ona göre ayarlayın, dedim. Benim suçum mu ağırdır, öğretmenimin ki mi? Ben burada bir öğretmene karşı gelmişim, ama ötede bir zavallı öğrencinin istikbâli çiğnenmiştir.

Yıldız'ın yanaklarından kan damlayacak sanılırdı. Babasına dönüp:

— Burada işimiz kalmadı baba, dedi. İsterseniz gidelim.

— Tarih öğretmeni:

— Yıldız diye haykırdı. Rica ederim, söyle bana, Doğan'ın okuldan ayrılmasına ben mi sebep oldum?

Kız:

— Evet, dedi. Siz okul dışında öğrencilerin davranışlarıyla ilgileniyorsunuz. Bunda haklısınız. Doğan'a da rastladınız. Sırtına kılıksız bir çocuk atmıştı. Size yolda rastlayınca yan sokaklara kaçtı. Ertesi gün başöğretmene bunu anlattınız. Başöğretmen de velisini çağırdı. Velisi olup biteni dinledikten sonra bahçede Doğan'ın yüzüne bir tokat attı.

Kızın gözlerindeki yaş yüzüne tekerlenmişti. Onları silmeye lüzum görmedi. Dişlerini sıkmıştı:

— İmtihanlar sırasındaydık, dedi. Arkadaşlarının arasında tokatlanan Doğan, o sessiz, onurlu çocuk o imtihan günlerine nasıl dayandı, buna şaşıp kalıyorum.

Tarih öğretmeni:

— Sessiz, onurlu dediğiniz Doğan nasıl oluyor da sırtına hırpani bir çocuğu alıp da öğretmenine rastlayınca ara sokaklara kaçıyor? diye sordu.

Hepsi Yıldız'a bakıyorlardı. Kız dişlerini sıktı:

— Üvey babasına söyliyeceğinizden çekinerek kaçmıştır, dedi. Bu baba birkere bile veliler toplantısına gelmemiştir. Üç yıl okulun şeref listesinin başında olan Doğan'ın durumunu sormamıştır. Bunu Türkçe öğretmenimiz çok iyi bilir. Böyle bir çocuğu olan bir insanın övünmesi gerekirdi. Ama oğlunu arkadaşlarının içinde tokatlaması değil!

— Sabri Bey:

— Kızım, dedi. Bunda Tarih öğretmeninizin ne suçu var? Doğan'ın babası böyle kırıcı bir davranışta bulunmuşsa öğ-

retmen ne yapsın?

Yıldız:

— Niçin kaçtığını, niçin hırpani bir çocuğu sırtında taşıdığını sorabilirlerdi, dedi. Ama bunu yapmadılar.

İdris Bey:

— Kızım, dedi. Sorsaydım Doğan bana ne diyebilirdi?

Yıldız hıçkırır gibi:

— O hırpani çocuk dediğiniz zavallı bizim ilkokul arkadaşımızdı, dedi. Çocuk felcine tutuldu. Belinden aşağısı tutmaz oldu. Doğan onu arsaya kadar götürür, orada top oynayan çocukları seyrederek eğlenmesini, avunmasını sağlardı.

Müdürün odasında bir sessizlik oldu. İdris Bey titrek bir sesle:

— Sabri Bey, dedi. Siz bu felçli çocuğu tanıyor musunuz?

Türkçe öğretmeni:

— Evet Ahmet, dedi. Buna çok üzülmüştük. Fakir bir ailenin oğluydu. Doğan bizim ilkokulun üçüncü sınıfına geldiği sırada hastalanmıştı. Bir daha kendisini görmedik. Ateşli birhastalıktan sonra felç gelmiş. Üç yıl önce böyle bir salgın vardı. Babası kaydını sildirtti. Birkere ben evlerine kadar gittim. Okuldan biraz yardım edelim, dedim. Babası: "Gayri bir şeye ihtiyacı yok" dedi. "Belinden aşağısı boş çamaşır gibi. Ne yapsın elbiseyi, ayakkabıyı!"

İdris öğretmen:

— Çok yazık, dedi.

Yıldız içini çekti:

— Asıl Doğan'a çok yazık, dedi. Ahmet, Tanrı'nın alnına yazdığını çekiyor. Ama Doğan, anasının, babasının kurbanıdır. Ben onu hiç sevmezdim. Kaç defa yumrukladım. Hırsımdan ısırdım bile. Çünkü okulda benden daha ileri bir çocuktu. Bir türlü elinden birinciliği alamamıştım. Çok sinir-

lendiğimi görür, bazen "üzülme Yıldız, benim senin gibi anam babam yok başımda" derdi. "Ben şeref listesinden çıksam da kimsenin umuru olmaz." Zavallı Doğan. Ortada biraz az çalışacaktı, bana birinciliği verecekti.

Sabri Bey:

— Yıldız, dedi. Senin gibi arkadaş canlısı, çok çalışkan, çok duygulu bir öğrenciyi okulumuzdan ayırmak istemeyiz. İdris Beyden özür dile.

Tarih öğretmeni:

— Hayır, dedi. Ben böyle onurlu, candan bir öğrencinin benden özür dilemesini istemem. Bilmiyordum. Doğan'ın felçli bir arkadaşını eğlendirmek için sırtına aldığını nereden bilecektim. Eğer bunu öğrenseydim, Allah bilir, onu yakalar, alnından öperdim.

Yıldız ilerledi. Tarih öğretmeninin elini öptü:

– Şu okuldan ayrılacağım sırada sizi çok iyi bir insan olarak tanıdım, dedi. Size karşı geldiğim için özür dilerim.

tarih öğretmeni:

— Hayır, dedi. Seni kaybetmek istemem.

Yıldız ağlıyordu:

— Hocam beni affedin, ben gideyim. Öğrenci arkadaşlarımın arasında kötü bir örnek olarak kalmak istemem.

— Sen ortaokulda da övünelecek bir öğrencisin kızım. Ayrılıp gidersen ben çok üzüleceğim. Doğan gibi senin sıran da boş kalacak. Hepimiz insanız yavrum. Yanlış davranmalarımız olur.

Müdür:

— Doğan'ı aratalım, dedi. Kaydını tazelemediler. Ama onun yeri hazırdır.

Yıldız:

– Hiç aratmayın efendim, dedi. Daha önce ben okul ida-

resine gittim. Arkadaşımı sordum. Öz annesi gelip ilkokul diplomasını almış. O artık bu yakınlarda oturmuyor.

Türkçe öğretmeni ayağa kalktı:

— Yıldız, haydi kızım, dedi. Arkadaşların sınıfa girdiler. Biz de inelim. Babanız da bunu ister sanıyorum.

Avukat Cahit:

— Kendisi bilir, dedi. Hiçbir konuda kendisni zorlamadım.

Yıldız babasına döndü:

— Sizinle daima övünürüm babacığım, dedi. Keşke her çocuğun babası sizin gibi anlayışlı olsaydı.

Yıldız hepsini selâmladı. Türkçe öğretmeninin arkasından gitti.

Yalnız kaldıkları zaman Avukat:

— Fazla yüz verdiğim için beni ayıplamayın, dedi. Biricik evlât, ağır bir hastalık geçirdi. Hekimler üstüne varmamamızı söylemişlerdi. Ama bana inanınız ki ilk görüşte bize fena gelen her davranışında insanı şaşırtan bir sebep vardır.

Sınıfa girince Sabri Bey:

— Yıldız, dedi. Senin yanındaki boş sıraya hangi arkadaşını oturtalım?

Yıldız:

– Orası sınıfın birincisinin yeri, dedi. Bu birinciliği kim kazanırsa o otursun!

Kasım ayının ortasında bu pazar günü yağmurlu ve epeyce soğuktu. Yıldız erkenden kalkmış, giyinmişti. Daha annesi, babası kahvaltıdaydı. Onu bekliyorlardı.

Kız giyimli kuşamlı görünce babası:

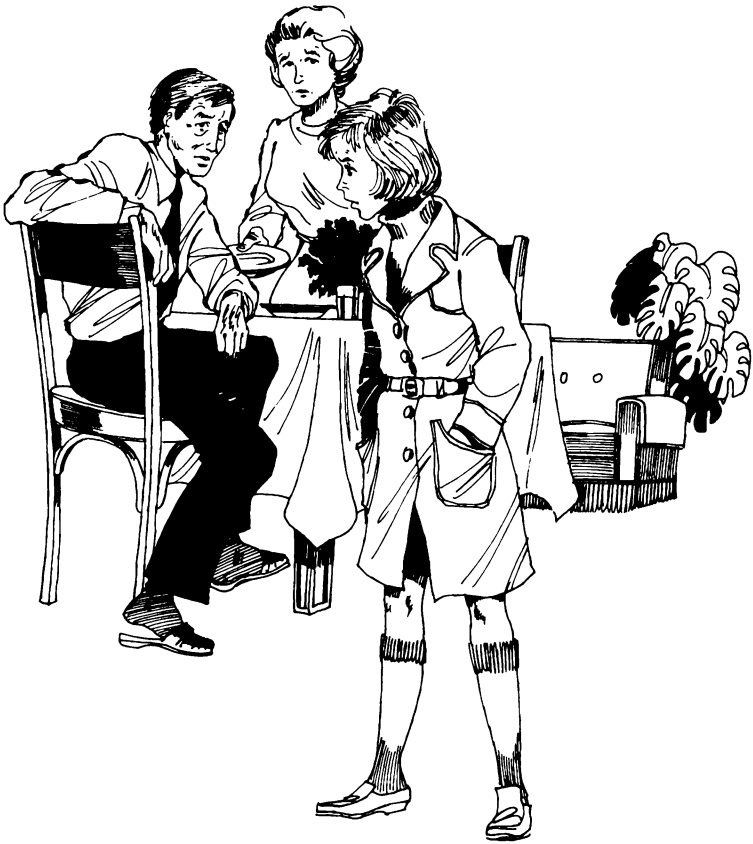
— Hayrola küçük hanım, dedi. Ne tarafa teşrif?

Yıldız babasının iğneli sözüne hiç aldırmadı:

— Doğanlara gideceğim, dedi. Annesinin adresini ilk okul müdüründen öğrendim. Üsküdar tarafında oturuyorlarmış.

Babasının canı sıkılmıştı:

— Gidip de ne yapacaksın? dedi. Hava hem soğuk, hem yağmurlu, hani bugün üçümüz sinemaya gidecektik?

Hayrola küçük Hanım, ne tarafa teşrif?

— Öyleydi baba. Ama ne zamandan beri içim rahat etmiyor. Rüyalarıma giriyor.

— Güzel bir havada gidersin.

— Sen havayı boş ver baba. İçim rahat etmiyor.

— Anneme sordun mu bir kere?

Yıldız:

– Anneme kalsa beni okula bile yollamaz, diye omuz silkti. İkide birde gelip gidene çekiştiriyor. Kavgacı, atak, her zaman karşılık veren, çevrede kendisini utandıran bir kızmışım. Evlâdın mı var, başında derdin var, deyip durur. Belki hakkı var. Ama ne yapayım. Annem işte:

Yürüdü, gözleri dolan annesine arkasından sırılıp yanağını öptü. Babasına da bir asker selâmı çaktı.

— Müsaadenizi aldım, gidiyorum. Merak etmeyin beni.

Hemen savuştu. Koşarak holü geçti. Daire kapısı kapandı.

Avukat:

— Yanında para var mıydı? diye sordu.

Selma Hanım içini çekti:

— Onun her zaman parası vardır. Gururundan istemez. Yazı masasına bırakılan parayı idareli kullanır.

— Bizden istemeyecek de kimden isteyecek?

— Ne bileyim! Hem aksi, hem kibirli. Zaten ona yüz veren sensin. Annelerin çilesi işte.

Selma Hanım gözlerini siliyordu. Cahit Bey:

— Göndermiyorum de günlerce ağlasın mı, dedi.

*
* *

Yıldız ancak öğleye doğru aradığı evi bulmuş, tahta kapıdan içeriye ayağını atmış ve karşısında gördüğü soluk yüzlü, zayıf kadına sormuştu:

— Doğan'ın annesi Cemile Hanım siz misiniz?

Kadın bu sarışın kıza yol verirken:

— Benim yavrum, dedi. Ne var, Doğan'a birşey mi oldu?

Telaşlanı vermiş, büsbütün solmuştu. Yıldız kaşlarını çatarak:

— Birşey yok, dedi. Arkadaşımdı o benim. Merak ettim de aramaya geldim. Hem de dünyanın en katı yürekli annesini göreyim, bakayım ne çeşit insanmış, dedim.

Kadın pek durgun, pek üzüntülüydü. Kızın söylediklerini duymamış gibi:

— Buyur kızım, dedi. Epeyce ıslanmışsınız yağmurluğunuzu alayım. Asalım şuraya. Siz galiba Yıldız'sınız. Doğan'ın arkadaşı. Bir aralık bana sizi anlatmıştı.

Yıldız, solgun kadının, ıslak ve çamurlu ayaklarını silmek için eline bir bez alıp eğildiğini görünce ona meydan vermedi. Ayakkabılarını çıkarttı. Ayaklarının ucuna basarak odaya girdi.

Bu odada büyük bir masa, karşılıklı, iki divan, bir dolap ve masanın, divanın üstünde biçilmiş, yarı dikilmiş elbiseler vardı.

Kadın dikişlerinin bir kısmını çekip yer açtı:

— Buyurun Yıldız Hanım, dedi.

Yıldız etrafına bakınırken:

— Evet, Yıldız, dedi. Çoban yıldızı, uğursuz yıldız, kervan kıran, anasına, babasına asi Yıldız. Soyadı da sarı çıyan.

Kadın içini çekerek:

— Allah bağışlasın, yavrum, dedi. Doğan bana anlattı. Zehir gibi kız, demişti. Belki çevrenizde sizi kıskanırlar, canınızı sıkarlar. Ama annenizin, babanızın sevgisi yeter size. Allah dört gözden ayırmasın.

Bunu söyleyince de bileği ile yüzüne inen yaşları sildi.

— Kusura bakma yavrum. Benim babamdan bağlanan yetim maaşından başka gelirim yok. Hasta, sağ dikiş dikmeye mecburum.

Yıldız sordu:

— Doğan evde değil mi?

— Hayır kızım. İş arıyor kendisine.

— Eh, siz de övünün artık. Öyle çalışkan, öyle akıllı bir çocuk doğuracağınıza taş doğursaydınız. Kaldırıp bir köşeye atardınız!

Doğan'ın annesi kalktı, odadan çıktı, biraz sonra iki çay bardağı ile döndü, birini kızın yanına bıraktı:

— Üşümüşsünüzdür yavrum, dedi. Ben de daha birşey yemedim. Sabahleyin Doğan beni çok üzdü. Söylemediğini bırakmadı. Kalacak başka yeri olsaymış bir dakika bile oturmazmış benimle. Birşey yemiyor. Siz ana olup dayanın buna.

Bir hıçkırık Cemile Hanımın boğazını tıkadı. Beşer, onar damla yaş yüzüne yuvarlandı.

— Kızım, Doğan'ın size karşı büyük bir sevgisi var. Ona söyleyin. Yapmasın böyle. Bana ne söylese katlanırım. Ama hasta olacak, kötü yollara düşecek diye çok üzülüyorum.

Arkasından hıçkırarak bir ağlama tutturdu ki Yıldız dayanamadı:

— Ne olsa annesiniz, dedi. Doğan anlayışlı, zeki, hele çok merhametli bir çocuktur. O sizi affeder.

— Kadın yaşlı gözleriyle baktı:

Affeder mi? dedi. Nemi affedecek kızım? Onu sefaletime ortak etmemek için, daha rahat okumasına meydan vermek için ayrılığına katlandığımı mı affedecek? Tanrı'nın alnıma yazdığı çileyi çektiğimi mi affedecek? Bir çayımı olsun içiniz kızım, soğutmayınız. Haydi yavrum, haydi.

Yıldız inatçı, dikbaşlı, kavgacıydı. Kolay kolay düşüncelerini bırakmak istemezdi.

— Pişmansınız herhalde, dedi.

Cemile Hanım:

— Neye pişman olayım yavrum? dedi. Biricik evlâdımdan ayrılmaya katlandığıma mı? Zaten onu mahkeme kararıyla aldılar benden. Senelerce yüzünü göstermediler. O zaman babası sağdı. Nihayet babasıdır diye bıraktım. Zengin adam. Ama o da öldü. Kadın ne yapıp yaptı. Doğan'ın velisi oldu. Babasından kalan büyük paraları ortadan kaldırdılar. Bir apartman kaldı. Onun yarısı olsun Doğan'ındır. Benim ne avukatlara yedirecek param var, ne uğraşacak halim. Oğlumu yanıma alsam bir takım haklarını da bırakmış olacaktım.

Yıldız sordu:

— Niçin ayrıldınız. Doğan'ın babasından?

Cemile Hanım içini çekti:

— Senin yaşında bir küçük hanıma hayatımı anlatmak çok münasebetsiz olur yavrum. Araya bir başka kadın girdi işte. Nihat tüccardı. Yazıhanesinde çalışan bir kadın bizim hayatımıza göz dikti. İşittiğim hakaretleri, hatta daha sonra yediğim dayakları anlatamam sana. Nihayet beni ayrılığa mecbur ettiler. Babamdan kalan bu eve çekildim. Her şeyi orada, yıkılan yuvamızda bıraktım. Bir hizmetçi gibi oradan ayrıldım. Benim yerime o kadın yerleşti. Keşke evlâdımı bırakmaya razı olmasaydım. Pişmanım, ama yalnız bunun için pişmanım. Dikiş diker, canla, başla çalışır, evlâdımı yetiştirirdim. O da beni sevgiden yoksun, yalnız kendi canını düşünen bir kadın olarak tanımazdı.

Yıldız:

— Okuldan kaydını almışsınız. Niçin bir başka okula yollamadınız? diye sordu.

Cemile Hanım:

— Ben mi yollamadım yavrum? dedi. Az mı yalvardım?

— Peki niçin okumak istemiyor?

— Benden hiçbir yardım istemezmiş. Ah kızım, bir gün sen de anne olacaksın. Yavrundan işiteceğin en küçük bir hakaretin içini nasıl yakacağını anlarsın. Ama Allah size böyle bir evlât vermesin...

Yıldız epeyce bozulmuştu. Kadın başını çevirip çevirip yola bakıyordu.

Kız:

— Bir beklediğiniz mi var? dedi.

Kadın içini çekti:

— Onu bekliyorum yavrum. Bu yağmurda çıkıp gtiti. Arkasında bir pardesü bile yok. Sabahleyin bir çay olsun içiremedim.

— Ağlamayınız bu kadar.

— Nasıl ağlamıyayım yavrum. Benim çektiğim çileyi kim çekmiştir. Babasından çektiklerim bana bu kadar tesir etmemişti. Ama evlâttan duyulan acı bir söz insanı canından bezdiriyor.

*
* *

Doğan belki açlık canına yettiği için, belki de sınıf arkadaşının yanında annesiyle kavga etmekten çekindiği için yemeye oturmuştu. Üstü ıslaktı. Epeyce yağmur yemiş, hemen öksürmeye başlamıştı.

Annesi ona hiçbir söz söylemiyor, göz göze gelmekten çekiniyordu. Yıldız yemekte durmadan konuşuyordu:

— Bizim sıramızda senin yerin boş kaldı Doğan. Tarih öğretmenini de, Sabri Beyi de ikna ettim... Babam senin yüzünden beni okuldan almaya gelmişti. Ağzıma geleni söyledim. Tarihçi senin neden Ahmet'i sırtına aldığını öğrenin-

ce ağlamaklı oldu.

Doğan'ın ağzını bıçak açmıyordu. Annesi sık sık onun ıslak ceketine, ıslak saçlarına üzüntü ile bakıyordu.

Yıldız:

— Teyzeciğim, dedi. Doğan'a bir kazak filân verseniz. Yokmu yoksa?

Kadın içini çekerek:

— Olmaz olur mu yavrum, dedi. Kendim ördüm, ama tenezzül edip de giymiyor...

— Neden giymiyecekmiş. Siz getirin bana.

Doğan kıpkırmızı kesilmişti. Kazağı Yıldız'a uzatan annesine "neden söyledin" der gibi fena fena bakıyordu.

Yıldız:

— Şunu giy arkana, dedi.

— Lüzumu yok.

— Giy Doğan, vallahi şu iki lokma yemeği yüzüstü bırakır giderim. Senin yeryüzünde en fedakâr, en çileli bir annen var. Ama onlar sana kötüleye kötüleye çocuk kafana sokmuşlar. Onu sana kötü tanıtmışlar. Annen hiç de kötü birine benzemiyor!

Kız ayağa kalkmıştı Cemile Hanım:

— Sen üzülme yavrum, dedi. Bir şiir parçası gelir benim aklıma. (Ağaçlar büyütür, yel alır gider, anneler büyütür el alır gider.)

Yıldız:

— Yazıklar olsun sana Doğan, dedi.

Doğan ıslak ceketi çıkardı. Kazağı giydi. Somurtarak yemeğini yedi. Bu tatsız ve üzüntülü yemekten sonra Yıldız arkadaşına dönüp baktı:

— Biraz bu odaya gel Doğan, dedi. Hemen gideceğim. Fakat sana söylemek istediğim bir şeyler var.

Bayan Cemile odaya girmemişti.

Yıldız:

– Beni dinle Doğan, dedi. Senin üvey annenin adı Ayten, değil mi?

— Evet.

— Bu kadının babanın yazıhanesinde çalışırken babanı kandırıp onu annenden ayırdığını, bunun için her çeşit yalanı uydurduğunu bilmiyorsun. Ama babanın bütün sermayesini ele geçirip onun bütün mallarına konduğunu olsun bilmen lâzım. Kimbilir ne dolaplar çevirerek babanın parasını yedikleri gibi şimdi elde kalan koskoca apartmanı da istedikleri gibi kullanıyorlar. Tamam mı?

Doğan:

— Tamam, dedi.

Kız devam etti:

— Anneni sana kötüleyip gözünden düşüren bu insanların seni tokatlamalarına ses çıkartmadın. Şimdi okuldan da oldun. Bir serseri ve fakir çocuk gibi kapı kapı dolaşarak iş arıyorsun. Ötede babanın apartmanından sana düşen hisseyi çıtır çıtır yiyorlar.

Doğan dişlerini sıktı.

Yıldız istediği etkiyi yaptıktan sonra:

— Benim babam avukat, dedi. Sana besbedava bir iyilik yapmak benim aklımdan geçmez. Babamın işi budur. Babanın parasını yiyen, sana hakaret eden, döven bu insanların yanına bunu koyma. Babam bu işi üzerine alır, davayı kazanınca kendi payını da alır. Söyle bana, fena mı söyledim.

Doğan dişlerini sıkarken:

— İyi ama, dedi. Olur mu bakalım.

— Elbette olur. Sen babamın yazıhanesine gel. Ayda sekiz bin lira parayı bırakıp da sokaklarda sürünme.

Bu insanların yanına bunu koma!....

Yıldız giderken kapıya kadar gelen Cemile Hanımın boynuna sarıldı. İki yanağından öptü.

— Teyzeciğim, dedi. Buraya öfkeli geldim. Belki size ağır sözler söyledim. Ama işin doğrusunu anladım. Benim gibi delişmen bir kızın suçunu affedin. Bir gün Doğan'ı da affedeceksiniz. Çünkü o aslında çok temiz yürekli bir gençtir.

Asıl suç yuvanızı yıkan ve sizi oğlunuza fena gösteren insanlardadır.

Yıldız hava kararırken apartmana dönmüştü. Annesinin gözleri yumruk gibi şişmişti. Babası salonda, sigaranın birini söndürüp birini yakarak dolaşıyordu. Her pazar pijama ile dolaşırken o gün sokağa çıkacak gibi giyinmişti.

Selma Hanım kapıyı açtı. Yıldız'ın saçları yağmurdan yüzüne yapışmıştı. Epeyce de kızarmıştı yüzü.

Anne onu baştan aşağıya birşey söylemeden süzdü. Titrek sesle kapıyı işaret etti:

— Baban orada bekiliyor.

Yıldız nefes nefese:

— Bir saattir otobüs bekliyorum, dedi. Bugün pazar. Çok ıslandım. Babam izin versin de arkamdaki ıslakları çıkarayım.

Yağmurluğunu astı. Doğru odasına yönelirken babası kapıda göründü.

Sert bir sesle:

— Buraya gel, dedi.

Yıldız döndü. Babasına baktı.

— Kediler bile ıslanınca hiç olmazsa silkinir, dedi.

Babası daha fazla bağırdı:

— Sana buraya gel diyorum!...

Yıldız:

— Vuracaksan kuvvetlice vur, dedi. Hırsını alırsın. Yüzün kireç gibi olmuş. Buyur işte.

O da öfkelenmişti. Salonun kapısında duran babasının önünde durdu. Dişlerini sıkıyordu:

— Vursana!

Annesi bitkin bir sesle:

– Yıldız aklını başına al, yavrum, dedi.

Yıldız'ın kimseden korkusu yoktu.

— Karı koca beni kuşa benzetmeye karar vermiş, iyice hazırlanmışsınız, dedi. Ama şunu bilinki hiddetle, şiddetle evlât terbiye edilmez. Ben kafadan kontak bir kızım. Dünyada bana en yakın olan iki insan var sanıyordum. Babam, anam. İkisi de toz olmuşlar. Şimdi tek başımayım dünyada. Annesinin babasının sağlığında hem öksüz, hem yetim bir kız oldum.

Babası elleri titreyerek yeni bir sigara daha yakıyordu. Anne kızın arkasından salona girerken kocasına yalvarır gibi bir işaret yaptı.

Yıldız bir koltuğun kenarına ilişmiş, elini şakağına koymuş, pıtır pıtır gözaşı dökerek ağlıyordu.

Avukat Cahit:

— Ne yaptık sana? dedi. Dövdük mü? Etinden et kesmişler gibi ne ağlıyorsun, suçunu bastırmak için mi?

Yıldız yaşlı yüzünü çevirdi:

— Keşke canımı yaksaydınız da beni böyle yalnız bırakmasaydınız, dedi.

Bu kızın dili çok acıydı. Bunun için çoğu zaman zehir gibi kız derlerdi. Babası sakinleşmeye çalışarak:

— Bana bak kızım, dedi. Sus da baba-kız gibi konuşalım.

Yıldız:

— Hoş geldiniz babacığım, dedi. Sizi tekrar karşımda gördüğüm için çok mutluyum.

— Alay mı ediyorsun Yıldız?

— Hayır, beni anlamanızı istiyorum. Ben sosyal bir hizmet, bir iyilik için evden çıktım. Annemi de sizi de üzdüğümü bilmiyor değilim. Pazarınızı zehir ettim.

Annesi:

— Meraktan öldüm, dedi. Ben iki ateş arasında bırakıyorsun.

Yıldız:

— Ben de öyleyim anne, dedi. Size karşı davranışımın iyi olmadığını biliyorum. Ama bir arkadaşımı sefaletten kurtarmak zorundayım. Dün sınıfının birincisi olan bir çocuk bugün kapı kapı dolaşarak kendisine iş arıyor. Onu tutmak istiyorum!

— Baban iş mi bulacak ona?

— Hayır, sadece davasını dinleyecek. Herhangi bir müşteri gibi üzerine alacağı bu davayı iyi bir sonuca bağlayacak.

Avukat:

— Demek ki bana iş bulmaya gittin? dedi.

Yıldız fena fena bakarak:

— Uzaklaşma baba, dedi. Beni yalnız bırakma.

— Haydi yemeğe, sonra görüşürüz.

Yıldız fazla bekleyemedi. Ağır ağır yemeği yerken Doğan'ın halinden ve annesinin anlattıklarından söz açtı. Nihayet:

— Rica ediyorum, baba, dedi. Ana oğul gelirlerse onları dinle, elinden geleni yapıver. Bunu bir iyilik olarak da yapabilirsin. Ama zennediyorum ki doğan'ın asıl babası çok zengindi. Bir tarafta zavallı yaı aç, sefil dolaşıp iş ararken ötede üvey annesiyle sonradan evlendiği adam para yiyip duruyorlar.

Haksızlığa hiç gelemeyen Yıldız'ın anlattıkları Avukat Cahit Beyi de etkilemişti:

Kızına:

— Hele gelsinler bakalım! demişti.

AÇIK GÖZLER

Doğan akıllı, biraz burnu büyük, kafasına yerleşen fikirleri kolay kolay değiştiremeyen bir çocuktu. Annesinin en yakın bir ortaokula gitmesi için yaptığı ricalara kulak asmamış ve:

— Siz benim öz annem olsaydınız küçük yaşımdan beri beni başka kadınların eline bırakmazdın, demişti.

Cemile Hanıma bu söz çok ağır gelmişti. Oğluna bazı şeyler anlatmak istemiş ama Doğan:

— Konuşma, demişti. Seni dinlemek istemiyorum.

Cemile Hanım hasta gibiydi. Oğlunun nihayet kendisini anlıyacağını sanıyordu. Fakat Doğan iş aramakta devam ediyordu. Ama ondört yaşında bir çocuğa çıraklıktan başka iş bulunamazdı. Bir kahveci, sonra bir berber onu yanına almaya razı olmuştu. Annesinin yanına dönüşünden bir ay sonra, bir gün yüzü mosmor eve dönmüş, annesinin kendisine ayırdığı odaya girip kapanınca uzun uzun ağlamaya başlamıştı.

Cemile Hanım kapıyı açmasını rica etmiş, fakat o:

— Hep senin kahrını çekiyorum, diye cevap vermişti.

Müşterilerin verdiği bahşişleri elinden alan berber, o para isteyince yüzüne mükemmel bir şamar yapıştırmış:

— Sen kim, para kim? demişti.

Bu Doğan'ın kısa ömründe yediği ikinci şamardı. Kendisini dışarıya atmıştı.

Berber arkasından:

— Bir daha seni buralarda görürsem bacaklarını kırarım, diye bağırmıştı.

Paltosuz, başı açık geziyordu. Sokaklar onun sağlığını elinden almıştı. Öksürüyordu. Daima nezleydi. Hava da gittikçe kışa dönüyor, soğuklar artıyor, her gün yağmur yağıyordu.

Böyle bir çocuk kötü yola sapabilirdi.

Bir gün kapıya bir polis geldi. Kendisini karakoldan komiser istiyordu.

Korktu, sarardı, kızardı. Annesi ondan beterdi. Polis:

— Birşey yok bayan, diyordu, anası babası aratıyorlarda burada olduğunu öğrenmişler. Komiser soruşturma yapacak.

Sen kim, para kim!...

Doğan biraz rahatladı. Komiser onu karşısında bir sandalyeye oturttu.

— Yavrum, dedi. Güzel güzel seni okutuyorlarmış, okuldan kaçmışsın. Ama bu senin suçun değilmiş, seni kandıran bir kadın varmış.

Doğan'ın korkusu, telâşı biraz yatıştıktan sonra daha rahatlıkla konuşmaya başladı. Söylenilenleri dikkatle dinliyordu. Bu sırada Cemile Hanım duramamış, karakola gelmiş ve kapıyı vurarak:

— Komiser Bey, ben Doğan'ın öz annesiyim, demişti. Müsaade edin de ben de öğreneyim.

Komiser bu defa ona sormuştu:

— Bayan bu çocuğu okuldan almışsın?

Cemile Hanım:

— Kendisi ayrılmış, dedi. Ben yalnız kaydını aldım. Burada bir okula gitmesi için rica ettim. Ama dinlemedi. İş bulup kendi hayatını kazanacakmış. Ama onun hiç birsuçu yoktur. Komiser Bey! Suç benim yuvamı yıkıp kocamı elimden alanlarda. Beni bu masum çocuğa kötü bir kadın olarak belletmişler. Bakınız parmaklarıma Komiser Bey. Gece gündüz elde dikiş dikiyorum. Parmaklarım iğne yarası içinde. Ben oğlumu okutmaktan yoksun değilim. Bir evimiz var, babacığımdan kalma biryetimmaaşım var. Dikiş de dikiyorum.

Komiser biraz düşündükten sonra:

— Bayan, dedi. Savcılığa başvurmuşlar. Sizin bu çocuğu serseri ettiğinizi ileriye sürmüşler. Hakkınızda dava açacaklarmış.

Cemile Hanım:

— Açsınlar, dedi. Yuvamı yıktıkları elvermedi. Oğlumu elimden alıp beni fena bildirmeleri elvermedi. Oradaki hayata dayanamayıp bana gelen oğlumu da beni ayarttı desinler.

Komiser:

— Siz Doğan'ın öz annesi misiniz? dedi.

— Evet komiser Bey.

— Doğan kendisi mi geldi?

— Artık bana değil, ona sorunuz.

Doğan dişlerini sıkarak:

— Ben onların yanına gitmem, dedi. Babamın sağlığında bana kötü davranamazlardı. Babam buna meydan vermezdi. Ama o ölünce üvey annem başkasıyla evlendi. İşsiz güçsüz bir adam. İkisi bir olup babamın ticarethanesini batırdılar, parasını yediler. Şimdi iş apartmana kaldı. Beni yanlarına alıp onu da satıp yiyecekler.

Komiser not alıyordu. Nihayet:

— Siz gidiniz, dedi. Savcılıktan çağrılınca ikiniz birden gidersiniz. Korkacak birşey yok. Ama savcılığa müracaat eden bayan, annesi ve velisi, diye yazıyor. Artık orada hesap verirsiniz.

Ana oğul karakoldun çıktılar. Eve döndükleri zaman kadın:

— Bakalım başıma daha neler gelecek, diye ağlıyordu.

BİR BAŞKA OKUL

Cemile Hanım okul müdürüne ağlıya ağlıya durumu anlatmış ve okulların açılmasından epey zaman geçtiği halde bir rapor alarak Doğan'ı semtin orta okuluna yazdırmıştı.

Burada yepyeni öğretmenler, büsbütün başka tipte öğrenciler vardı. Doğan yadırgamıştı bunları. Canı okumak istemiyordu. Yalnız biraz da komiserin:

— Oğlum, ne de olsa annendir, bir gün içine dert olur. Senin yüzünden suçlu çıkarırlar, sen bir kere okula yazıl, karşı tarafın bir diyeceği kalmasın!

Demesinin etkisi olmuştu. Doğan beraberce yaşadığı altı hafta içinde annesinden ricadan ve gözyaşından başka birşey görmemişti. Kadıncağız ona daima yalvarırdı. Bir defa bile Doğan'ın babasını kötülememişti.

— Onu kandırdılar, diyordu. Ben o apartmandan bir hizmetçi gibi kovuldum. Benim en büyük kaybım oğlum oldu. Allah bildiği gibi yapsın.

Eskisi gibi ders çalışamıyordu...

Doğan bir iki derste hiç başarılı değildi. Çektikleri kafasını karıştırmış, ona öğrencilik hayatını unutturmuştu. Arkasında annesinin yeni yaptırdığı elbiseler vardı. Sıcak bir paltoya sarınmıştı. Herşeyi yerindeydi. Yalnız zekâsı değil.

Sanki eski okulda kendine güvene güvene, bağıra bağıra ders anlatan o değildi.

Bu yüzden annesini okula çağırmışlar ve biraz çalıştırmasını ve çalışmasına yardımcı olmasını söylemişlerdi.

Kadıncağız:

— Doğan'ın hiçbir yardıma ihtiyacı yok, demişti. Ama bir kriz geçiriyor. Düzelecektir.

Öteki çocuklar biraz tepeden bakıyor ve Doğan'la hemen hemen alay ediyorlardı. Doğan yalnızdı ve arkadaşsızdı.

Tarih öğretmeninin sınıfın içinde kendisini azarlaması kanına dokundu. Tutulmuştu Doğan. Kafası hiç işlemiyordu. Ama bu azarlanma ona bir tokat gibi etki yapmış ve birden solmuştu yüzü. Çıkıp gidecekti. Çocuklar kendisine gülümseyerek bakıyorlardı... Sanki o yuvalarına gelmiş bir yabancı kuş yavrusuydu. Kızlar da vardı içlerinde.

Ne olmuştu ona? Dişlerini sıkmıştı. Birden bağırmıştı. Yıldız'ın sınıf numarası gelmişti aklına.

— Yetmişbir demişti. Arkasından eklemişti. Bin yetmiş bir.

Sonra anlatmaya başlamıştı. Öğretmen, evet, evet, diye arada bir söyleniyordu.

Ne Alpraslan kalmıştı, ne Anadolu'nun o sıralardaki durumu, ne Selçuklular, ne de daha sonra Moğol ordularının akınları, ne Haçlı seferleri kalmıştı.

Önünde bir kitap olsa Doğan bu kadar sırasıyla, bu kadar şaşırmadan anlatamazdı.

Öğretmen çocuğun solan yüzüne doğru kayan iki damla yaşı görmemiş gibi davrandı:

— Teşekkür ederim çocuğum, dedi. Oturunuz.

İşte o gün Doğan'ın kafasındaki uyuşukluk gitmiş, eski öğrencilik damarı tutmuştu.

Daha sonra onu matematik öğretmeni yokladı. Beş haftasını sessiz geçiren ve öğretmene cevap bile vermeyen Doğan, kara tahtanın başına geçti.

Teşekkür ederim çocuğum oturunuz....

Elleri titriyordu. Bir iki defa tebeşiri kırdı. Fakat her rakamı gayet güzel yazarak problemi yazdı ve çözdü.

Daha sonraki derslerde Doğan'ın durumu iyice değişti. Artık her derste başarılıydı.

Akşamları büyük bir sinirlilikle annesinin kendisine ayırdığı odaya çekiliyordu. Kadın sobayı o odaya kurmuştu. Sessizce gelip sobaya yakın bir yerde oturuyordu.

Doğan'ın kitaplarının üzerine eğilmesinden çok memnundu. Hiç olmazsa eli çenesinde, saatlerce, gözleri bir tarafa dalıp ağır düşüncelere dalmıyordu. Gizli gizli baktığı zaman onun okuduğunu ve yazdığını görüyordu. Bu arada durup durup içini çekiyordu Doğan. Ama öfkesini artık derslerden, bu arada öğretmenlerle o yabancı, daha alışamadığı okuldan alıyordu.

Onu, hayatında ve yeni okulda daha başka ve yeni yeni sıkıntılar bekliyordu. O günlerde okulun öğretmeni hastalanmış ve yerine bir başkası gelmişti. Bu sert, sınıfta konuşturmayan, çocuklara göz açtırmayan bir öğretmen.

Daha ilk dersinde kendi tutumunu sert, dokunaklı sözlerle anlatmış ve bütün sınıfa gözdağı vermek istemişti:

— Burası sınıf. Burada bir şeyler öğreneceksiniz. Ben başka öğretmenlere benzemem. Ya çalışırsınız, ya çıkar gidersiniz.

Bir öğretmenin böyle konuşmaya hakkı yoktu. Doğan içinden:

— Yıldız burada olsaydı sana güzel bir karşılık verirdi, diye düşündü.

Zaten çocuklarla fazla ilgisi yoktu. Öğretmenin sözlerine fazla aldırmıyordu. Fakat öksürüvermişti.

Öğretmen sessiz sınıfın içinde bu öksürükten sinirlendi. Yüzünü Doğan'a çevirdi. Çocuk mendilini ağzına kapatmıştı.

Öğretmen haykırdı:

— Alay mı ediyorsun?

Doğan yerinden kalkarak:

— Rahatsızım öğretmenim, dedi.

Sahiden da rahatsızdı. Sokaklarda iş aradığı günlerin acısını hâlâ çekiyordu. Belki ateşi bile vardı.

— Rahatsızsın öyle mi? Bu yaşında koskoca öğretmenini mi kandırıyorsun. Bana bak, aç gözünü, yoksa açtırırım ben sana.

Doğan ses çıkartmadı. Öksürüğünü güçlükle tutuyordu. Öğretmen yoklama yaptı, çocukları tanımaya çalıştı. Sonra ders başladı.

- Gel bakalım rahatsız?

Doğan yerinden kalktı. Öğretmen:

— Geç tahtaya, dedi.

Doğan tahtaya geçti. Fakat bir daha öksürdü. Öğretmen sinirlendi.

— Dışarıya çık, dedi. dışarıda bol bol öksürürsün.

Doğan'ın canı burnundaydı. Kendisini yeni göstermeye başladığı sınıf arkadaşlarının içinde böyle dışarı atılmak ona çok ağır geldi. Dışarıda, pencerenin önünde durdu. Gözlerinden yaş akıyordu. İlk defa annesi geldi aklına.

— Yapma böyle, hasta olacaksın, yağmurda soğukta iş arayacağım diye dolaşıyorsun. Bak öksürüyorsun, bir hastalık gelirse ne yaparız? Yalnız kendini değil, bahtsız anneni de düşün! Ben senden çok şey bekliyorum, demişti.

O zaman ona haksız ve aksi karşılık vermişti.

— Bana ne kadar annelik ettin ki benden birşey bekliyorsun?

Kadın içini çekerek:

— Orası öyle, demişti. Haklısın.Sen kendini kurtar, sen

iyi bir insan olarak yetiş, bana bu da yeter.

O bunları düşünürken başöğretmen merdivenleri inmiş, onu kapının yanında görerek yürümüştü:

— Ne bekliyorsun burada? dedi.

— Hamdi Bey beni sınıftan kovdu.

Ağlıyordu. Utanmasa bağıracaktı. Başöğretmen onun yüzündeki yaşlara bakarak:

— Ne yaptın? dedi.

— Öksürdüm.

— Öksürdün mü?

— Evet, buna sinirlendi.

— Neye öksürdün?

— Rahatsızım, mahsus yapmadım ki.

Başöğretmen onun alnına elini koydu.

— Sen revire çık, dedi. Ben geliyorum.

Revir doktorun odasıydı. Orada küçük bir muayene masası ve ecza dolapları vardı. Doktor gazete okuyordu. Başını kaldırdı:

— Ne var?

— Başöğretmen söyledi efendim.

— Gel buraya bakayım.

Doktor oturduğu yerden Doğan'ın elini tuttu. Nabzını saydı.

— Senin biraz ateşin var, dedi. Bir aspirin al.

Ecza dolabından bir şeyler çıkardı. Bir de koltuğunun altına derece koydu. Ama söyleniyordu:

— Haymana Beygiri gibi koşarsın, terli terli soğuk su içersin, olacağı bu tabii.

Bu büyük adamların küçükleri anlaması ne kadar güç. Hemen akıllarına geleni ortaya atıveriyorlar.

Terli terli su içersen olacağı bu tabiî!...

Doğan bir iki defa öksürdü. Doktor ateşine baktıktan sonra onun sırtını dinledi.

— Sana bir öksürük şurubu yazayım, dedi. Birkaç gün okula gelme. Havalar sakat.

Bu sırada başöğretmen odaya girmişti. Doktor ona seslendi:

— Bunun biraz zafiyeti var. Adamakıllı üşütmüş. Bir kaç gün gelmesin. Hemen gitsin evine.

Doğan:

— Ben okula sonradan geldim, dedi. Gün kaybetmek istemiyorum. Sonra sınıfta kalırım.

Başöğretmen:

— Raporlu olduğuna göre böyle bir korku yok, dedi. Yeter ki sen okulu asmaya kalkma.

Doğan'ın vakitsiz eve gelmesi annesini çok şaşırtmış, korkutmuştu. Doğan asıl onun karşısında bitkinlik duydu. Başka içini dökecek kimse olmadığı için sınıftan nasıl atıldığını anlattı.

Annesi:

— Üzülme, dedi. Elbette işin doğrusunu anlarlar.

Sonra reçeteyi aldı, sokağa çıktı. Vardan yoktan ilâcı alıp getirdi.

Doğan o gün, ertesi gün yattı. Annesiyle yine konuşmuyordu. Fakat onun odada dolaşmasını, gürültü etmemeye çalışmasını gözden kaçırmıyordu.

Annesinin pişirdiği nişastayı sıcak sıcak içmiş, öksürüğü azalmıştı. Evde derce yoktu. Fakat annesi iki defa onun alnına dudağını koymuş ve:

— Ateşin yok Doğan, demişti. Öksürmüyorsun da.

Annesinin dudakları kendi alnından da sıcaktı. Doğan onun dudaklarını alnında duyunca ürperdi. Annesinin kendisini hiç öpmediğini düşündü. Buna meydan vermemişti. O da annesini bir kere öptüğünü hatırlamıyordu. İçinden gelmişti bu. Sanki uzak ve yabancı bir kadındı.

— Gidecek misin? dedi.

— Evet, dedi Doğan.

— Bir gün daha bekleseydin.

— Üstüme varma anne.

Hemen hemen ilk defa "Anne" demişti. Belki bunu kendisi farketmemişti ama kadın kıpkırmızı kesilmiş ve tatlı bir sesle:

— Bari kendine dikkat et, demişti. Sinirlenme. Aldırma başkalarının sözlerine.

O sabah Hamdi Bey yine derse gelmişti. Sınıfı şöyle bir gözden geçirdikten sonra:

— Öksürüklü, dedi. Gel bakalım tahtaya:

Çocuklar gülüştüler. Hamdi Bey:

— Terbiyesizliğin lüzumu yok, dedi. Susun. Yoksa imtihanda yakarım canınızı.

Sonra Doğan seslendi:

— Evvelki derste verdiğim problemi yaz bakayım.

Doğan durumsadı:

— Ben derste bulunmadım hocam, dedi. Beni sınıftan çıkartmıştınız. Rahatsız olduğum için.

Öğretmen:

— Öyle mi? dedi. Sana kocaman bir sıfır. Bir daha öğretmenle alay etmenin ne demek olduğunu anlarsın. Geç yerine.

Doğan yerine geçti. Başka bir çocuk kalktı. Kısa bir problemi doğru dürüst yazamıyordu. Öğretmen hayli sinirlenip onu azarladı. Problemi kendisi yazdı.

— Kim çözecek bunu? diye sordu.

Sınıfta kimse elini kaldırmadı. Hamdi Bey:

— Kafası çalışan bir öğrenci yok mu? diye sordu.

Doğan elini kaldırdı.

Hamdi Bey şaşaladı.

— Ne söyleyeceksin, dedi. Öksürüğün mü tuttu?

Doğan titrek birsesle:

— Problemi çözeceğim, dedi.

— Sen mi? Gel bakalım.

Sınıfta bir sessizlik oldu. Doğan tahtaya geçti. Problemi çözerken anlatıyordu. Hamdi Bey yerine oturmuş, ses çıkartmıyordu. Problem bitince:

— Doğru çözdün mü? dedi.

— Doğru çözdüm efendim.

— Pekâlâ git yerine, şimdi yeni problemi yazın bakalım.

Tahtaya daha uzun ve karışık bir problem yazdı. Çocukların defterine kopya etmelerini bekledikten sonra tahtayı sildi.

— Önümüzdeki derste hepinize not atacağım, dedi. Gözünüzü açın, iyi çalışın.

O gün sınıfta çocukların yarısından çoğu yoktu. Karnelerine not atılacağı için gelmemişlerdi. Hamdi Bey şöyle birbaktıktan sonra seslendi:

— Öksürüklü, sen neye geldin?

Doğan kendisine yani bir soyadı takan öğretmenin alayından sıkıldı. Fakat:

— Belki notumu düzeltirsiniz efendim, dedi.

— Öyle mi? Geç bakalım tahtaya.

Doğan problemi ezbere yazdı ve çözmeye başladı. Hamdi Bey tahtaya değil ona bakıyor, ara sıra başını ellerinin arasına alarak uyuklar gibi çocuğun sesini dinliyordu.

Doğan işini bitirince:

— Geç sırana, dedi. Sen gel bakalım.

Sarışın bir kızı kaldırdı. Kız problemi yazamadı bile. Fakat öğretmenin yardımı ile tamamladı, sonra çözmeye çalıştı. Birkaç yanlışı oldu, ama öteki çocuklar onu da yapamadılar.

Doğan bu sarı kızı seyrederken Yıldız'ı düşündü. Çenesine kuvvetli olan Yıldız, tahtaya kalktığı zaman öğretmene karşı gelir, yüzü kızarır, çoğu zaman:

— Ben ezberci değilim, derdi. İyice kafama yerleşmeli. Bana yardım et hocam. Lütfen, lütfen diyorum size.

Öğretmen gülmeye mecbur olurdu.

Ne çalışkan, ne kafalı, ne iyi yürekli bir kızdı bu Yıldız! Haklı olduğu konularda çenesini tutamaz, dersten not alır, ama ahlâk notu kırılırdı.

Öteki okulda kaç defa onunla döğüşmüştü. Kız birbahane bulup sataşır, kızdırır, hırsını alamayınca yumruklar, ısırmaya kalkar. Doğan fazla karşılık vermez, kendisini korumaya çalışırdı.

Bir gün kız hırsını alamamış ağlamaya başlamıştı:

— Neye vurmuyorsun bana miskin?

Doğan:

— Kıyamıyorum Yıldız, demişti. Sen benim arkadaşımsın. Neye canını yakmamı istiyorsun? Sen benim gibi katı değilsin, sen ince, nazik, bir kızsın.

Yıldız hırsından onun başına elindeki kitapla vurmuş, hatta Doğan'ın başında küçük bir şiş belirmişti. Doğan başını yoklamış, eline biraz kan bulaşmıştı.

— Acıdı mı? demişti kız.

— Biraz, ama önemi yok Yıldız. Sen sinirlenme.

Bu işte onların son kavgaları olmuştu. Yıldız birdaha ona sataşmadı. Doğan hep aşağıdan alıyor, sırasında:

— Birinciliği her zaman için sana bırakırım, diyordu. Tek sen üzme kendini. Ben senin arkadaşlığını daha çok isterim.

Doğan onun iç yüzünü annesini aramaya geldiği zaman bir kere daha öğrenmişti. Bu altın saçlı, altın yürekli kız bir-

yanlışlık yaptığı, bir kalp kırdığı zaman ağlamaklı olur, nasıl gönül alacağını bilemezdi.

Annesinden ayrılırken boynuna sarılmış, onu istekle öpmüş ve özür dilemişti.

Demek Doğan'ın annesi suçsuzdu. Bunu Yıldız çok iyi anlamıştı.

Annesi suçsuzdu da Doğan bu zavallı kadını niye durmadan üzüyor, onun yanında yerini alıp, ona yaklaşmıyordu?

İçinden ötekiler ana sevgisini koparıp alabilmişler miydi? Çocuk kafası bir takım yalanlara uymuş, ana sevgisi gibi dünyada hiçbir şeye değişmeyen duygulu yitirmiş miydi?

Yılbaşına doğru bir akşam annesi, o derslerini tamamladıktan sonra haber verdi.

— Oğlum, mahkemeden celp geldi. Ayın onbeşinde beni çağırıyorlar.

Doğan kaşlarını çattı. Artık ondört yaşını bitiriyordu. Sesi biraz kalınlaşmıştı. Çatallaşmıştı. Dişlerini sıkarak:

— Senden ne istiyorlar? dedi.

— Ben seni evinden ayartmış serseriliğe düşürmüşüm.

— Çarşamba günü, okuldan çıkar çıkmaz Yıldız'ın babasına gidelim. Sen mahkemelerde sürünemezsin. Kendini savunamazsın.

— Evet, ama işin sonu senin söyleyeceğin sözlere bağlıdır.

— Ben ne söyleyeceğimi bilirim.

— Sinirlenme yavrum.

— Sinirlendiğim yok benim.

Fakat çalışma hırsı değişmişti. İki gün kitaplarının üstüne kapandığı hâlde. Çalışamıyordu. İçinde sonsuz bir öfke vardı.

O KIZ

Doğan okuldan dönüşte annesini ağlamaktan bitkin bir durumda bulmuştu. Kadın boğazını sarmış, üzüntüsünü belli etmemek için büyük çaba harcıyordu.

Yine akşam kahvaltasını oğlunun önüne koymuştu. Mutfağa bitişik küçük yemek odasına girip çıkıyor, ama yüzünü saklıyordu.

Doğan birden bağırdı:

Hiç, hiçbir şey yok yavrum!...

— Ne oldu? Neye bana söylemiyorsun?

Çayını yarım bırakmış, ağzındaki lokmayı güçlükle yutmuştu.

Annesi:

— Hiçbir şey yok yavrum, dedi.

— Daha ne olacak, şu haline bak.

Kadın tekrar ağlamaya başlamıştı.

— Yemeğini ye, dedi. Sonra anlatırım.

— Yemek yiyecek sıra mı anne? Mahkemeye gittin değil mi? Neye beni götürmedin?

— Üzülmenden çekindim oğlum. Hem okulundan kalacaktın.

— Şimdi üzülmedim mi sanki. Anlatsana.

— Ne anlatayım yavrum?

— Sen benim annem değil misin?

Cemile Hanım oğluna yaşlı gözlerle baktı. İçini çekti:

— Annen olduğum için senin üzülmeni istemiyorum ya! dedi. Tek başıma, yalnız başıma alnıma yazılanları, çilemi çekmek istiyorum.

— Senin tek başına dayanacak halin mi var? Şu haline bak. Gözlerin şişmiş, boğazın şişmiş. Ne dediler, ne yaptılar sana?

— Ne yapacaklar, beni suçlu çıkardılar. Ben seni ayartmışım. Okuldan almışım. Serseriliğe sürüklemişim.

— Yalan demedin mi anne?

— Dilim tutuldu Doğan. Ağzımı açamadım. Gülünç, biçare, suçlu bir duruma düştüm. O kadın sesi yettiği kadar bağrıyordu. Bir de avukat tutmuşlar. Ağlamaktan başka birşey yapamadım.

— Peki sonra ne oldu?

— Seni onlara teslim etmemi istedi hâkim.

Kadın bağırıyor:

— Oğlumu kandırdı, serseri edecek, ben onun hem annesiyim, hem velisiyim, diye bağırıyordu.

— Beni onlara mı vereceklermiş?

— Önce yargıç böyle söyledi. Beni azarladı. İşte bu sırada o kız çıktı ortaya.

— Hangi kız?

— Buraya gelen kız. Senin arkadaşın.

— Yıldız mı?

— Evet işte o.

— Peki ne oldu?

— Dinleyenlerin arasındaymış. Arkamdan bir ses işittim. Kız bana "Cemile teyze, Doğan'ın öz oğlun olduğunu söylesen. Ne ağlayıp duruyorsun," diye sesleniyordu.

Cemile Hanım içini çekti:

— Ne yürekli kız Yarabbi. Büyümüş de küçülmüş. Ben cevap veremeyince yürüdü:

Sayın yargıç, dedi. Suçumu bağışlayın. Fakat bu kadar haksızlığa dayanamıyorum. İzin veriniz konuşayım.

Yargıç düşünürken onların avukatı.

Ortada bir hakikat varken böyle okul kaçkınlarının tanıklığını kabul edemeyiz, dedi.

Kız pancar gibi kızardı. Kadın oradan:

Bu edepsiz kız da kimin nesi? demez mi?

Yıldız deli olacaktı.

Ben Doğan'ın okul arkadaşıyım. Bu zavallı kadının evini yıktın, kocasını elinden aldın. Biricik tesellisi olan oğlunu da ele geçirip velisi olduğun için babasından kalan mirası da kumarda yiyeceksin, dedi.

Doğan'ın ağzı açık kalmıştı. Annesi anlatıyordu.

— Yargıç şaşırmıştı. Birkaç kişi arkadan, "Aşkolsun, varol kız" diye bağırdılar. Sonra sustular. Avukat, "bu kızın söylediklerinin tutanağa geçirilmesini istiyorum" dedi. Yıldız: "ben de istiyorum" dedi. Yargıç bana sordu. Çocuğun hakiki annesi kim diye. "Benim," dedim. Kadın "Hakiki annesi olsaydı çocuğunu yanından ayırmazdı," dedi. "İnsan doğurmakla ana olamaz. Doğan'ı büyüten, terbiye eden, okutan benim. Bu kadının cezalandırılmasını isterim." Ben bayılacak gibiyim. Dizlerim bükülüyordu. Yargıç, ayartıldığını idida ettiğiniz çocuğun da dinlenmesi gerekir, dedi. Salon boşaldı. Yıldız benim koluma girdi. O kadın, "seni zindanlarda çürüteceğim," diyordu. Davayı dinleyenler, "yuh... yuh..." diye bağırıyorlardı. Onlar olmazsa belki üstüme saldıracak, yüzümü gözümü yırtacaktı. Şimdi yirmi gün sonra tekrar yargıcın karşısına çıkılacak.

Doğan:

— Anne, sen mahkemelerde sürünecek kadın mısın? dedi.

Annesi durmadan ağlıyordu.

— Benim Allah'tan başka kimseden korkum yok, dedi. Benim için en büyük acı seni kaybetmektir. Seni alacaklar elimden.

TEZKERE

Üsküdar'daki evde ana oğul kara kara düşünürken Şişli'de Avukat Cahit Beyin evinde de hava çok elektirikliydi.Yıldız ders çalışırken birkaç defa annesine babasının kahvesini içip içmediğini sormuştu.

Nihayet salonda radyo dinleyen babasının karşısına geçti. Sinirli ve çekingendi. Elindeki kâğıdı uzattı, bir de kalem verdi.

— Babacığım, lütfen şunu imzalar mısınız? dedi.

Radyoyu da kapatmıştı. Annesi eline bir iş almış, koltuklardan birine yerleşmişti.

Avukat Cahit'in yüzü kıpkırmızı oldu.

— Sen bugün mahkemeye mi gittin Yıldız? dedi.

— Evet babacığım.

— Okula gitmedin, mahkemeye gittin öyle mi?

— Evet babacığım.

Avukat hiddetle:

– Ben seni okuldan alırım, mutfağa kapatırım, artık ne okul kalır, ne de arkadaş, dedi. Başka çaresi yok. Yeter artık.

Yıldız'ın rengi bembeyaz kesildi:

— Anneme acırım, dedi.

Annesi artık elindeki işe bakmıyordu. Babası hırsından titreyerek sigara paketini tırmalıyordu.

— Annene mi acırsın? Yani ne yaparsın?

— Ne yapacağım, hiç. Orasını sen düşün. Kadıncağız biricik evlâdım kendisini pencereden attı diye tımarhaneyi boylar.

Annesi bir çığlık kopardı:

— Yıldız, yavrucuğum, sus dedi.

Hıçkırarak ağlıyordu.

Yıldız:

— Ortada daha birşey yok anne, dedi. Senin zaten karanlık olan hayatını böyle bir acı ile büsbütün zindan etmek istemem. Ama ben kafası çatlak, menenjitten kurtulmuş bir kızım. Ben de kendi huylarımdan memnun değilim. Bana şefkât, anlayış lâzım. Ama karşımda kızının zavallılığını anlayacak adam nerede? Bir de kendisini dünyanın en iyi kocası, en iyi babası sanır.

Yazdığı tezkereyi yerden alarak parça parça ettikten sonra kapıya doğru yürüdü. Her haliyle çok üzgün olduğunu belli ediyordu. Yürüyüşünde bir şeye karar vermiş bir insanın hali vardı.

Annesi:

Okula gitmedin, mahkemeye gittin öyle mi?

— Yıldız, beni düşün kızım, diye yalvardı.

Yıldız döndü, annesinin yaşlarla kaplı yüzüne bir an baktıktan sonra, içini çekti:

— Üzülme anne, dedi. Canıma yetinceye kadar dayanacağım. Seni durup dururken deli edemem. Kıyamam anneciğim. Allah'tan da korkarım.

Yıldız gitmişti. Avukat biraz sonra seslendi:

— Bizden izinsiz mahkemeye gidiyor. Sonra bana tezkere imzalatmaya kalkıyor. Küçük Hanım yazacak, ben gözü kapalı imzalayacağım.

Kadın karşılık vermedi. Avukat salonda bir aşağı bir yukarı gezindikten sonra:

— Git şuna bak Allah'ını seversen, dedi. Cam filân açık olmasın.

Kadın gitti, gözleri yaşlı olarak döndü. Tekrar eline işini aldı. Cahit Bey:

— Ben fena babayım öyle mi? dedi. Fena baba, fena koca.

— Ben şikâyet etmedim.

— Sana karşı kötü davranışlarım varsa rica ederim söyle. Sonunda insanız. Davranışlarımızın başkalarını rahatsız ettiğini sezemeyiz. Biliyorum, ufak tefek huysuzluklarım oluyor. Ama sana söylemesem bile kendi kendime böyle olduğum için üzülüyorum.

Yıldız'ın annesi:

— Kendimi düşünmüyorum, dedi. Bu yavrucağın hali bana çok dokunuyor. Sen koskoca adam, yüksek tahsil yapmış, bu yaşa gelmişsin. Huylarını bırakabiliyor musun? Zaten hastalık geçirmiş olan bu kız ne yapsın. İşte söylüyor açıkça. O da kendi hallerinden memnun değil. Tutamıyor kendini. Kaç defa yalvardı. Babacığım Doğan'ların dâvâsına bakıver diye.

— Gelselerdi bakardım.

— Doğru.

— Peki ne olmuş mahkemede?

— Bey, sinirlendin. Bırak artık bunu. Kız çok üzülmüş. Galiba dâvâya da karışmış. Kadını az daha suçlu çıkaracaklarmış. Kadın bizimkine, okul kaçağı, edepsiz kız demiş. O da ona "yuva yıkıcı kadın" filân gibi bir şeyler söylemiş.

Cahit Bey:

— Bu kız bizim başımıza işler açacak, dedi.

— Kendi başına kalırsa öyle olur. Bu akşam senden rica edecek, her şeyi anlatacaktı. Vakit kalmadı ki.

— Sen olsan kızmaz mısın?

— Şunu da düşün Cahit Bey. Bu kız senin imzanı o kadar güzel atıyor ki değil başkası, sen bile ayırt edemiyorsun. Tezkereyi yazıp imzalasaydı kim farkına varırdı?

— Bu sahtekârlıktır!

— Yıldız bunun böyle olduğunu bildiği için yapmadı işte. Beni dinle rica ederim. Bu çocuk haksızlığa hiç gelemiyor. Dürüst, çok dürüst davranıyor, kaç gündür "geceleri uykum kaçıyor anne, içim içime sığmıyor, babam bir ricamı kabul etmedi" diyordu.

— Sen bu gece onun odasında yat. Allah'ın cezası içime bir kuruntu soktu. Rahat edemiyorum.

ESKİ BİR HİKÂYE

O pazar günü Yıldız'ın annesi misafirleri çok iyi karşılamıştı. Cemile Hanım utangaç ve sıkıntılı. Doğan çok durgundu. Fakat davet edildikleri için gelmek zorunda kalmışlardı.

Cahit Bey salonda misafirlere oturacakları yerleri gösterirken Cemile Hanım:

— Beyefendi, dedi. Kızınız Yıldız Hanım, Allah nazardan saklasın çok hakikatli, çok içten bir yavrucak.

Avukat kızına bir göz atarak:

— Öyledir efendim, dedi. Maalesef şimdiye kadar sizin dâvânızla meşgul olamadım. Hem ailece tanışmak, hem de sizi daha rahat dinlemek için buraya kadar gelmenizi rica ettim.

— Vaktinizi almamak için dâvâ konusunu kısaca anlatmak isterim, beyefendi. Yalnız çocukların tertemiz duyguları üzerinde kötü bir tesir yapmasından korkarım. Bunları ben oğluma bile anlatmadım.

Doğan oturduğu yerden:

— Kendi hayatını mı benden saklayacaksın anne? dedi. Benim yüzümden neler çektiğini öğrenmek isterim.

Cemile Hanım:

— Anneler çilelerini yalnız çekerler yavrum, dedi. Ben tertemiz ruhunuzun üzerinde kötü lekeler belirmesinden korkarım.

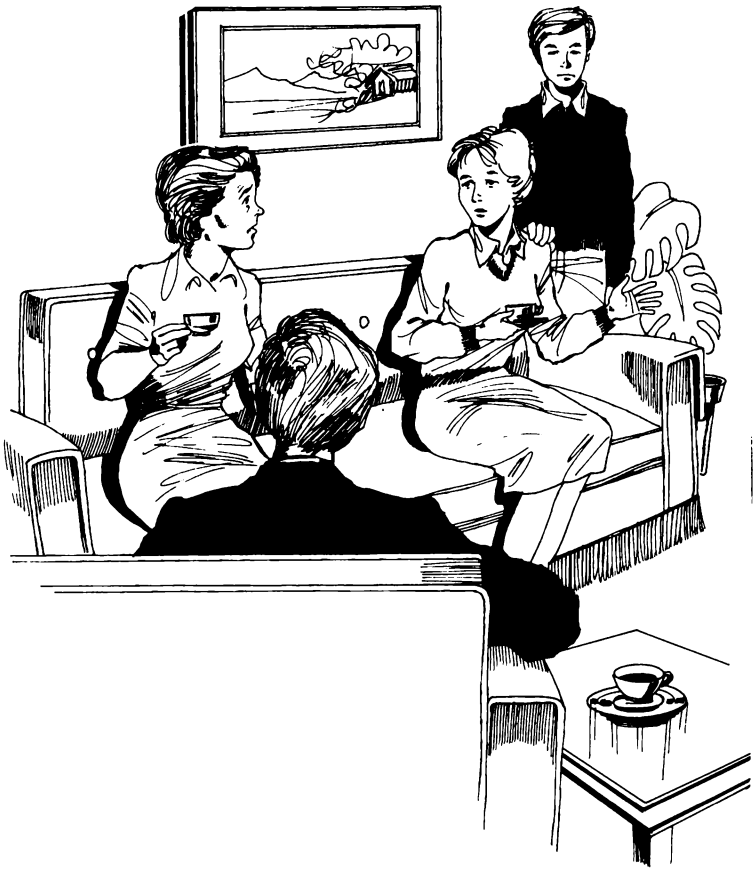
Avukat:

— Çocuklarımız ister istemez bizim ıstıraplarımıza ortak oluyorlar, dedi. Doğan Beyin de her şeyi bilmesi lâzım.

— Anlatayım efendim.

Cemile Hanım anlatmaya başladı:

"Küçük ama çok dürüst bir memurun kızıydım. Babam zengin bir tüccarla tanışmıştı. Kısmetmiş, onun oğlu ile evlendim. Şişli'deki apartmanlarına gelin gittim. Bir yıl sonra da Doğan dünyaya geldi. O bir yaşına bastığı sırada kayınbabamı kaybettik. Benim babam da ölmüştü. Nihat Bey yazıhaneyi yalnızca idare etmeye başladı. Biraz içerdi. Gözü dışarda bir adamdı. Fakat nihayet oğlumuza karşı çok iyi bir baba idi."

Cemile Hanım anlatmaya başladı...

"Aradan bir yıl daha geçti. Bir gün apartmana bir kız geldi. Hemen hemen benim yaşımdaydı. Başı örtülü, gayet terbiyeli görünen bu kız, iki gözü iki çeşme ağlıyordu."

"Babası kayınbabamın yazıhanesinde odacı imiş. O da ölmüş. Bu kız, o zaman söylediğine göre yalnız kalmış. Benden bir iş rica ediyordu. Ertesi gün gelecek, bir haber alacaktı."

"O akşam kocama söyledim. "Yazıhaneye gelsin, bir kere göreyim." dedi.

"Mediha adındaki bu kıza yazıhanenin adresini verdim. Kocamın işlerine hiç karışmazdım. Bir daha ne olduğunu sormadım. Fakat bir gün yazıhaneye gitmem gerekti. Mediha'yı orada gördüm. Kocamın odasında çalışıyordu. Biraz tahsili varmış."

"Aradan yine günler geçti. Bir iki defa Mediha apartmana geldi. Hatta gece kaldı. Bana karşı gayet terbiyeli davranıyordu. Buna karşılık kocam bana benim davranışlarımla hiç ilgisi olmayan bir takım sözler söylüyordu. O gün nereye gitmişim? Eve gelen o sarışın adam kimmiş? Hayret ediyordum bunlara."

"Mediha'ya gelince kocam ona Maviş, Maviş diye sesleniyordu. Aklıma hiçbir zaman bir kötülük getirmemiştim. Fakat bir gün, yine bu kız bize geldi. Bir gece kaldı. Ertesi gün pazardı. Kocam elinde buruşuk bir zarfla karşıma çıktı. Apartmana, benim adıma bir mektup gelmiş. Beni dışarıda bir yerde görüşmeye çağırmışlar."

"Şaşırdım, kızardım. Haberim olmadığını söyledim. Kocam":

— "İş bu dereceye kadar ilerledi mi? diye haykırdı. Sen dün nereye gittin?"

— "Çocuğu aşıya götürdüm, dedim."

— "Yalan, dedi."

"Ne kadar kırıldığımı anlayamazsınız. Gözlerim kararmıştı. Kalbim kırıldığı için ağlıyordum. Kocam":

— "Gözyaşı suçları örtemez, dedi. Senden iğreniyorum.

Sen benim evimde oturmaya lâyık bir kadın değilsin."

"O zaman evde bulunan ihtiyar bir hizmetçinin bana verdiği öğüt aklıma geldi. Bu odacının kızı senin yuvanı yıkar gelin hanım, demişti. Gözünü aç, yazık olur sana."

"Hakkı varmış. O acıdığım, kendisine iş vermesini kocamdan rica ettiğim mavi gözlü, sarı saçlı kız yapacağını yapmış, beni kocamın gözünden düşürmüştü."

"Dargındım. Kalbim çok kırılmıştı. Fakat yavrumuzun hatırı için her şeye katlanmaya mecburdum. Kocamın hakaretleri gittikçe artıyor, cehennem hayatı yaşıyordum. Dertleşecek kimsem yoktu. Yalnız ihtiyar kadıncağız vardı. Bana kaç defa öğüt vermişti. Bir akşam kocama haykırdı":

— "Küçükbey, o yılanın iftiralarına uyup gelin hanıma hakaret ediyorsun. Allah yanına koymaz bunu."

"Kocam gözünü açacağına aileye yıllarca emek vermiş olan bu kadını evden kovdu. Zavallı ihtiyar ağlaya ağlaya çıkıp gitti."

HİKÂYENİN ÖTESİ

Cemile Hanım gözlerini silerek:

— İşte böyle efendim, dedi. İhtiyar emektarın kovulmasından sonra bana da yol göründü. Kendimi savunamıyordum. Zaten kocam beni bırakmayı kafasına koymuştu. Haftasına kalmadı, ben de kovuldum. Hiçbir suçum olmadığı halde o evden bir hırsız, alık bir hizmetçi gibi kovuldum.

Nereye gidecektim, nerede barınacaktım. Yuvam yıkılmış, ben bu yıkıntının altında kalmıştım. Babamdan kalan ev küçük ve haraptı. Bu yüzden kiraya bile vermiyordum. Oraya hasta gibi gittim. Ne yiyeceğim var, ne ısınacak ateşim. Kış günü aç, kimsesiz, eskiden kalmış eşya arasında günlerce ağladım. Evde bulunan birkaç kıymetli eşyayı, gümüş takımlarını sattırdım. Elime birkaç yüz lira geçti.

Komşu bana akıl öğretti. "O adamdan hayır yok, babandan maaş bağlattır, geçinip gidersin" dedi.

Ben barınmaya uğraşırken kocam dâvâ açmış. Bu dâvâda o kadını da gördüm. Benim yerime eve yerleşmiş, giyinmiş, kuşanmış, kürkler içinde. Ben eski bir pardesü ile, başım örtülü, kalbim kırık bekliyordum.

Aklıma bile gelmeyen davranışlarla suçlandırılıyordum. Yargıç bana söyleyeceğim birşey olup olmadığını sordu.

— Ben oğlumdan başka birşey düşünmüyorum, hiçbir isteğim yok, dedim.

Kocam, karşısında bir düşman varmış gibi dâvâyı kazanmak için aklına her geleni söylüyordu. Çocuğumu sevseymişim ben evden kaçmazmışım. Terbiyeli ve namuslu bir kadın olarak otururmuşum.

Benim son sözüm:

— Allah bildiği gibi yapsın! demek oldu.

İşte Nihat'tan böyle ayrıldım. Yuvam yıkılmış, çocuğum elimden alınmış, yok yoksul kalmıştım. Yargıç evleninceye kadar bana yiyecek parası olarak birşey verilmesini istedi. Ben, oğlumu hırpalamasınlar, başka birşey istemiyorum, dedim.

Arası çok geçmedi. Mediha Hanım kocamla evlendi. Adını da değiştirmiş ve Ayten adını taktırmıştı.

Şişli'deki komşularım ara sıra bana geliyor, olup bitenleri anlatıyorlardı. Benim acıyarak kendisine iş vermesini rica ettiğim Maviş yuvama kurulmuş, takım takım hizmetçiler, ahçılar tutturmuş, kapıda bir otomobil bekler, hanımefendi istediği zaman istediği yere gider, salonda sabahlara kadar eğlenceler tertiplermiş.

Bir tesellim vardı. Küçük yaşta bıraktığım Doğan'a iyi bakılıyormuş. Onun ayrı bir dadısı varmış. İyi kadınmış.

Yargıç haftada bir gün çocuğumu görmem ve evimde

bir gece alıkoymam için karar vermişti. Ama ben onu görmeye dayanamazdım. Bir kere gördükten sonra ayrılamazdım. Durmadan ağlıyordum.

Komşular hayatımı değiştirmek için tekrar evlenmemi söylüyor:

— Daha yirmi beş yaşındasın, diyorlardı. Hem güzel, hem tahsilli, hem terbiyeli bir kadınsın. Evlen, canına bak.

Uzaktan, yakından çok isteyenler oldu. Fakat ben dünyaya küskündüm. Bir gün o kadının oğlumu evde fazla göreceğini düşünüyordum. Komşulara dikiş dikmeye başladım.

Şişli'den bana haber getirdikleri gibi Üsküdar'dan da kocama, yani Nihat Beye haber götürenler eksik değildi. Zengin kocaya vardı diye kıyısından köşesinden yararlanmak için Mediha'nın akrabası bir bir ortaya çıkmış, hatta yatalak bir büyükannesi, iki tane öz kardeşi varmış. Kimi kapıcı, kimi şurada burada iş bulup günü gününe geçinen insanlar.

Ben kimseyi kınamam, kimseyi gücendirmem. Ama Mediha kendi geçmişini unutturmak için akrabasının hiçbirini kabul etmemiş. Bunlardan Nihat'a başvuranlar olmuş. Ne kadar inanmasa yine içine bir kuşku girmiş.

Ben oğlumdan başka bir şeyle ilgili değildim. Fakat çok eski bir apartman komşusu olan yaşlı bir kadın, sık sık bana geliyor, anlatıyor, ister istemez ben de dinliyordum.

Bir gün bana:

— Cemile'ciğim diye anlatmaya başladı. İşler çatallaştı. O soğuk karı soysuzluğunu meydana vurdu. Onun paradan başka bir şeyde gözü yok. Apartmana girenlerin sayısı belli değil. Hemen her akşam eğlence, içki, kumar. Dünkü odacının kızı bugün Ayten hanımefendi olup çıktı. Hizmetçiler, uşaklar, ne olduğu belirsiz misafirler. Hele bunların içinde biri varmış ki...

Dedikoduyu sevmediğim için dinlemek istemiyordum. Fakat kadın anlatıyordu.

— Rıza Bey diyorlar bir adam var. Tatli dilli, etrafındakileri oyalayıcı, gençce bir adam. Eski kocanın da gözüne girmiş. "Beyefendi, demiş. Sizin eşiniz saf ve temiz yürekli birkadın. Fakat siz son zamanlarda rahatsızlandınız. Fazla sinirlisiniz. Geleni gideni kontrol edemiyorsunuz. Nihayet bu bir aile şerefidir. Biraz dikkatli olmak gerek." Kocan şüphelenmiş. Aralarında şu konuşma geçmiş:

— Rıza Bey, bildiğin birşey varsa benden saklama.

— Ortada kesin birşey yok ama eşinizin etrafını sarmışlar. Onu baştan çıkarmaya çalışıyorlar. Sizin kadından pek talihiniz yok. Bırakınız ben biraz göz kulak olayım.

— Ben artık bu gürültülere, her akşam yapılan toplantılara dayanamıyorum. Kuzum bana yardım edin.

— Siz işi bana bırakınız. Diğer taraftan eski karınızın da yapmadığı kalmamış. Dile düştüğü için yeniden evlenememiş.

— Ben Cemile'den eminim. O namuslu birkadındır.

— Namuslu bir kadınsa neye kovdunuz evinizden? Demek birtakım şüpheleriniz vardı?

— Ben şüphe etmedim. Şüphe ettirdiler bana. Bir takım fitler attılar ortaya, gözümü Mediha'nın güzelliği, bana karşı olan sevgisi bürümüştü. Şimdi işitiyorum ki eski eşim dikiş dikip geçinmeye çalışıyormuş. Benden öyle nefret etti ki tazminat bile istemedi.

— Siz bu kadınların kurnazlıklarına akıl erdirmezsiniz.

Kadıncağız bana anlatıyordu.

— İşte olup bitenler bu. Eski kocan günden güne çöküyor. Kadın yapmadığını bırakmıyor. Rıza adındaki adamla da arası çok iyi imiş. Bu adam gündüzleri apartmanında yatar, ancak geceleri ortaya çıkarmış. Böyle saklanmasının da

bir sebebi olacak. Doğan'a gelince, ona iyi bakıldığı muhakkak.

Daha sonra Nihat Beyin hastalandığını işittim. Sinir krizleri geçiriyormuş. Hastalığı bahanesiyle o kadın kendisini çocuğa veli ve vasi tâyin ettirmiş.

Ayrılışımızın dördüncü yılı sonunda onun öldüğünü gazetelerden öğrendim. Ama ölmeden önce bir mektup yazmıştı bana.

Cemile Hanım çantasından bir mektup çıkarttı ve Cahit Beye uzattı. Avukatı bu mektubu açtı ve okudu:

— Cemile, kocan olarak değil, ama oğlumuzun babası olarak beni affet. Aramıza girenler Allah'tan bulsun.

Cemile Hanım:

— Evet efendim, dedi. Nihat Bey herşeyi anlamıştı ama yuvamız çoktan yıkılmış, o hain, vicdansız bir kadının eline düşmüştü.

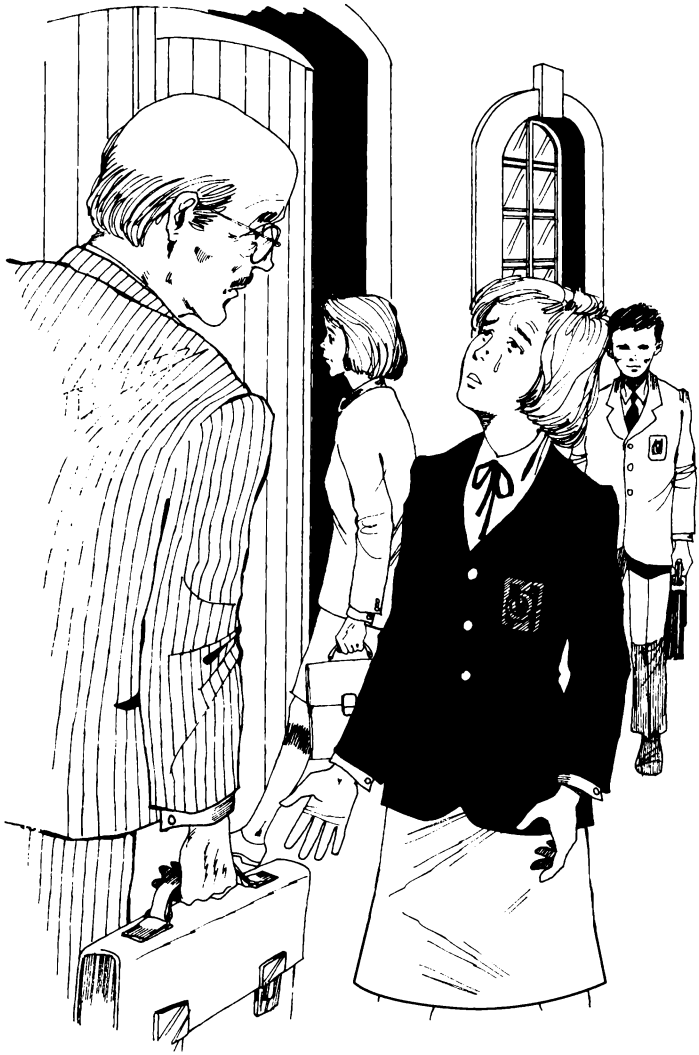
Onun ölümünden sonra, Ayten adını alan Mediha yazıhaneye aldırdığı işsiz güçsüz Rıza ile evlendi. Çocuğumuzu başından atardı ama bu çocuğun vasisi olmuştu. Onun hakkını, onun parasını istediği gibi kullanıyordu. Bu yüzden Doğan'a kötü muamele etmiyor, kendisine ısındırmaya çalışıyor ve durmadan beni oğluma kötülüyordu.

Nihat ölünce de yazıhaneyi kapattılar. Parayı kumarda, eğlencede yemeye başladılar. Bugün zannediyorum ki ellerinde o apartmandan başka yiyecek birşey kalmadı.

SON GÖREV

Yıldız'ın babası Avukat Cahit, bayan Cemile'yi iyice dinledikten sonra dâvâyı üzerine almıştı. Bunun için gerekli işlemler bir iki gün içinde yapıldı.

Bu durumdan Yıldız da memnundu. Babasının çok iyi bir avukat olduğuna inanıyordu. Zaten her işi üstüne almazdı.

Okulun kapısında Yıldız'ı gördüm, iki gözü iki çeşme ağlıyordu...

İşte bu işler olup bittiği sırada Yıldız'ın okulunda yine bir karışıklık oldu. Bir sabah Yıldız telâşla müdüre çıkmış ve:

— Sabri öğretmenin ricası var, demişti. Birisi ölmüş onun için son görevini yapmak zorundaymış, ancak öğleden sonra gelebilecek, demişti.

Müdürün bir şeyden haberi yoktu. Fakat tarih öğretmeni ikinci derste müdüre çıkmış ve altıların sınıfında ancak bir tek çocuk bulunduğunu haber vermişti.

Müdür bu çocuğu çağırdı. Bir başka okuldan gelmiş, yeni bir öğrenciydi bu.

— Bilmiyorum efendim, diyordu. Bir çocuk ölmüş. Sarı bir kız var. Okulun kapısında bekliyordu. Gelen çocukların hepsini çevirdi.

Müdür:

— Peki yavrum, dedi. Ne olduğunu anlarız.

Çocuk gittikten sonra Avukata telefon etti. Bay Cahit kızını daha fazla korudukları için okula elinden geldiği kadar yardım eder, sık sık uğrardı. Fakat onun da birşeyden haberi yoktu. Yalnız:

— Bize birşey söylemedi, dedi. Hiç âdeti olmadığı hâlde annesinden biraz para almış. Halbuki bütün hafta yetecek kadar parası vardı.

Cahit Bey öğleyin eve yemeğe gitti. Yıldız yoktu. Annesine soramadı. Kadın, bu kendi burnunun doğrusuna giden kızları için çok üzülüyordu.

Öğleden sonra okula gitti. Müdür epeyce öfkeliydi. Okulun en yaşlı öğretmeni olan Sabri Bey suçlu gibi karşısında oturuyordu.

Avukat içeriye girince, müdür:

— Bir felçli çocuk vardı. Siz de işitmiştiniz. Şu bizim ilkokuldaki Ahmet. Bu sabah Yıldız onların evinin önünden ge-

çerken evi telâşlı bulmuş. Ahmet'in gece öldüğünü söylemişler. Üst tarafını size Sabri öğretmen anlatsın.

Sabri öğretmen:

— Bir şeyden haberim yoktu, dedi. Okulun kapısında Yıldız'ı gördüm, iki gözü iki çeşme ağlıyordu. Bana yalvardı. Bir çelenk yaptırmamı istedi. Kıramadım kendisini. Geç kalacağımı söyledim. Müdür Beye haber vermesini istedim. Çelengi ismarlamaya gittim. Dönüşte bir başsağlığı dilemek için Ahmet'lerin evine uğradım. Bir de baktı ki bütün altıncı sınıf orada. Yıldız okula gelen bütün sınıf arkadaşlarını çevirmiş. O haşarı çocukların bu kadar uslu duracağını, bu kadar sessiz bekleyeceklerini söyleseler inanmazdım. Yıldız hıçkırarak ağlıyordu. Bana:

— Öğretmenim, dedi. Ben her sabah yolumu değiştirir, buraya kadar gelir, şu pencerenin önünde oturan Ahmet'le konuşurdum. Bugün artık o yok. Gün geçtikçe biraz daha eriyen,kararan yüzü büsbütün silinmiş. Annesi ağlıyordu. Babası "kurtuldu artık" diyordu. Tabii bu içinden gelmiyordu ama o keder içinde söyleyecek bir söz bulamıyordu. Fakir insanlar olduğu için çocuğun ölüsünü mahallenin yardımı ile kaldırmak istemişler. O kadar iyi, o kadar zavallı olan Ahmet'e karşı son görevimizi yapmak için arkadaşlarımı topladım. Sizde kalınız Sabri öğretmen.

Sabri öğretmen içini çekerek:

— Kızın ağlayıp anlatmasına dayanamadım, dedi. Kaldım orada. Çocuklar çevremi sarmışlardı. Gitsem bile bırakmayacaklardı. Birisi evinden bir bayrak bulup getirmiş. Çocukların bu küçük arkadaşlarına karşı gösterdikleri duygu bütün mahalleyi sarmıştı. Küçük ölünün küçük tabutunun arkasından yetmiş beş çocuğun birden gittiğini görenler takıldı peşimize. Kalabalık gittikçe arttı. Belki hiçbir zengin çocuğun cenazesine böyle bir kalabalık gelmemiştir. Bütün mahalleli oradaydı. Çocuklar bir asker gibi yürüyorlardı.

Yıldız başlarındaydı. Onun yanında yürümek zorunda kaldım. Düşüp bayılacağından korkuyordum. Sonra hep bareber okula döndük.

Avukat:

— Benim yapacağım hiçbir şey yok müdür bey, dedi. Artık biz bu kıza hiçbir zor kullanamıyoruz. Kendisini pencereden atacağını söylüyor. Baba olarak ne yapabilirim?

Müdür ayağa kalktı:

— Buyurun sınıfa inelim, dedi.

Müdürün peşinden Sabri öğretmenle Avukat Cahit de gittiler. Altıncı sınıfta çıt çıkmıyordu. Çocuklar bahçeye de çıkmamışlardı. Hepsi yerlerinde oturuyorlardı.

Sabri öğretmen çok sıkılıyordu. Hele bütün çocukların gözlerini kıpkırmızı kızarmış ve yaşlı görünce daha çok üzülmüştü.

Müdür içeriye girdi. Çocuklar sessizce ayağa kalkmışlardı. Yıldız herşeye karşı gelmek için iki adım attı.

Müdür epeyce sert bir sesle:

— Sana darıldım Yıldız, dedi. Bana haber verseydin ben de gelirdim. Siz sağolun çocuklar.

BİR BAŞKA ANNE

Ertesi gün bir iki gazetede küçük Ahmet'in ölümüne ait bir iki resimle kısa birer yazı çıkmıştı.

Mahalleden birkaç hatırı sayılır erkekle Ahmet'in annesi okula geldi. Kadıncağız hıçkıra hıçkıra müdüre teşekkür ediyordu. Müdür derste bulunan Yıldız'ı çağırtmış, kız içeriye girerken:

— Yine ne yapmışım bakalım! diye söylemişti.

Fakat müdür ağlayan kadına onu gösterdi:

— Ahmet için son görevi yapmak isteyen kız budur işte, dedi.Bana değil, ona teşekkür ediniz.

Kadın Yıldız'ın iki elini birden yakalamış, ayrı ayrı öpmüş ve gözyaşlarıyla ıslatırken:

— Allah seni anana babana bağışlasın yavrum, demişti. Ahmet'inki yaşamak değildi. Her sabah kalkar sürünerek pencerenin önüne gider, seni beklerdi. İçinde bir sevinç duyar,bana seslenirdi: "Anne Yıldız geliyor" derdi. Ona pencereden uzattığın mecmuaları okumaya çalışır, onlarla oyalanırdı. Tanrı onun ömrünü kısa yazmış. Onu mezarına kadar götürecek dört kişiyi bulamayız sanırdık. Ama bütün ilkokuldan arkadaş olanlar geldi, bütün mahalleli ayaklandı.

Yıldız çok ağırbaşlı bir insan gibi Ahmet'in annesini avutmak için konuştu. Müdür:

— Haydi kızım, dedi. Sen dersini kaçırma.

Yıldız gittikten sonra kadın içini çekerek:

— Ahmet'imi yaşatamadık müdür bey, diyordu. Babası bir işçi. Tanrı hepinizden razı olsun. Birkaç defa bir yaşlı öğretmen geldi. Yardım etmek istedi. Ama kime yardım edecekti? Bacakları tutmayan, çiğnenmiş bir kedi gibi sürüklenen zavallı Ahmede mi? Yemedik, yedirdik, boğazımızdan kestik, bir iki hekime gösterdik, iyi olmaz, dediler. Yaşayıp da ne olacaktı bu yavrucak? Büyüdükçe sakatlığını daha acı duyacak, küskün yaşayacak değil miydi?

Sonra yüreği kabarıyordu:

— Eh bir nefesi bile faydaydı bana. Seslenirdim ona. İçli içli "Buradayım ana, nereye gideceğim ki" derdi. Tanrı kimseye evlât acısı göstermesin, kimseler ana olmasın, anaların çilesi çok büyük...

Kadıncağız gittikten sonra müdür eli işe varmadan odasında gezinmiş, yüreği daralmış ve sonunda söylenmişti:

— Bu kız bu iyi yürekle bir gün bütün okulu da toplayıp

peşinden sürükler. Belki en başta beni götürür.

.....

Araya daha başka üzüntüler girmese Yıldız küçük Ahmet'in ölümü için çok ağlardı.

Ama, daha iki akşam sonra babası salonda, kahvesini getiren kızına bir haber veriyordu:

— Doğan'ın üvey annesi savcılığa başvurmuş. Sözde çocuğu serserilikten kurtarmak için apartmana gönderilmesini istemiş. Şimdi senin dersin vardır, sonra anlatırım.

Yıldız koltuklardan birine oturdu:

— Dersi boşver baba. Kafama böyle birşey soktuktan sonra nasıl ders çalışabilirim.

Babası:

— Biraz da kendi hayatını düşün, dedi. Sonunda bunlar hep olağan işlerdir. Bayan Cemile'yi tekrar savcılıktan çağırmışlar. O da bugün bana telefon etti. Beraber gittik. Ben hatırlattım, o da savcıya söyledi "Oğlum okula biraz geç başladı. Gururlu bir çocuktur. Bu sene sınıfta kalırsa bir daha okutamam. Mahkeme karar vermeden evlâdımı başkalarının çıkarı için harcayamam" dedi. Sonra ben bayan Cemile'nin vekili olduğum için savcı ile görüştüm. Durumu kısaca anlattım. İnanır mısın? Sekiz yüz elli bin lira ortadan kaybolmuş. Ayrıca yazıhane de satılmış. İki yüzelli bin de bu, tamam bir milyon yüzbin lira.

— Bunu nasıl öğrenebildin baba?

Avukat:

— Kızım, dedi. Bankalar para yatıranların kaç parası olduğunu pek söylemezler. Ama bir veraset dairesi vardır. Birisi öldükten sonra mirasçıları bankadan para çekebilmek veya bir şeyi satabilmek için bu veraset dairesinden bir belge alırlar. Oradan her şeyi öğrenebiliriz. Onların avukatına giderek kiralara el koyduracağımı anlattım ve bütün kiracı-

Allah seni anana babana bağışlasın yavrum!...

ların adreslerini tespit ederek noterlik yoluyla kiraların icraya yatırılmasını istedim.

Yıldız:

— Ben bilirim zaten dedi. Sen bitirim adamsın baba.

Cahit Bey:

— Baban için daha iyi övecek kelimeler bul, dedi.

Yıldız içini çekti:

– Fena söylemedim, dedi. Sen avukatların kralısın.

— Her ne ise. Şunu da öğrendim ki Ayten adını takınan Doğan'ın üvey annesinin evlendiği adam pek sağlam ayakkabı değil. Adamcağız ölür ölmez de apartmana yerleşmiş. Öyle bol para varken çalışır mı? Her akşam bir eğlence. Yalnız kira olarak yedi daireden ayda yedi bin lira geliyor. Üç bin de altındaki iki mağazadan, tam on bin lira ayda. Haftaya mahkeme var. Bakalım ne olacak?

DOĞAN AYRILIYOR

Yıldız birkaç defa babasına dâvânın ne olduğunu sormuş:

— Mahkemeye gelmediler, karşılığını almıştı. İmtihanları vardı. Altıdan yediye geçiyordu. Çok çalışmazı lâzımdı. Yıl içinde kaç öğretmenine karşılık vermiş, onlar da:

— İmtihanlarda görüşürüz demişlerdi. Öğretmenlerin çoğu, "Şu sarı kız çalışkan olmasa bir gün bile sınıfta tutmam," diyordu.

Yıldız bunu bildiği için canla başla çalışıyordu. Son karne notları süresince gözünü açmadı. Okulda derecesi düşerse oraya bir daha gitmezdi. Hem inatçı, hem geçimsiz bir kızdı.

Karnesini getirdiği zaman gözleri kıpkırmızıydı. Annesi korkmuş, babası, "Üzülme Yıldız" demişti...

Yemekten sonra karneyi aldı. Bir göz atınca haykırdı:

— Kızım, tek kırık notun yok, neye ağladın?

Yıldız:

— Bana hep taktılar baba, dedi. Soru soru üstüne. Sanki alay ediyorlar. Müdüre şikâyet ettim. Sınıfa geldi. İki soruda o sormaz mı?

Avukat için için gülüyor, hem de kızına sevgiyle bakıyordu.

İmtihanlar böyle atlatılıp Yıldız yediye geçtiği ve okulun en çalışkan öğrencisi derecesini koruduğu zaman kitaplarını kaldırıp bir tarafa attı. Artık eline ders kitabı almayacaktı. Tatil ayları süresince istediği gibi yaşayacaktı.

İşte kız böylece büyük bir sıkıntıdan kurtulduğu sırada bir akşam, yemekten sonra Cemile Hanım geldi. İki gözü iki çeşme ağlıyordu.

Doğan karnesini getirmiş. Sonra gitmiş, bir daha gelmemiş. Başına bir kaza gelmesinden korkuyormuş.

Selma Hanım:

— Üzülmeyiniz kardeşim, diyordu. Belki çok sıkılmıştır da geç kalmıştır. Anneler hep kötü şeyleri akıllarına getirirler.

Avukat polis müdüriyetine telefon ederek herhangi bir kaza olup olmadığını sordu. Sonra müdürün adını sordu. Allah'tan olacak onun evinde telefon varmış. Avukat konuştuktan sonra:

— Okula iki defa bir kadın gelmiş, dedi. Belki de bu Ayten Hanımdır. Çocuğu kandırmış olabilir.

Cemile Hanımı avutmaya çalıştılar. Apartmanda kalmasını istediler. Fakat onun içi durmuyordu.

— Belki eve gelmiştir, diye çıkıp gitti.

Cahit Bey:

— Zavallı kadın, diyordu. Evlât hatırı için senelerce koca-

sının kötü davranışlarına katlanmış. Bir canı var. Nasıl olsa yetim maaşı ile geçinir. Fakat oğlu için el dikişi dikip daha çok para kazanmaya çalışıyor.

Yıldız durmadı. Ertesi gün Üsküdar'a gitti. Akşam yakındı. Cemile Hanım yüzü soluk, gözlerinin çevresi kıpkırmızı kesilmiş olarak kapıyı açtı.

— Orada yavrum, dedi. Apartmanda. Nasıl da kandırmışlar. Beni görünce yanıma bile gelmedi. Uzaktan:

— Beni rahat bırak anne. Babamın bu kadar malı, apartmanı varken ben tahta evde, yoksulluk içinde yaşayamam! dedi.

Yıldız şaşırmıştı:

— Teyzeciğim, onlar kandırmışlardır, diye kekeledi.

Cemile Hanım ağlayarak:

— Öyle olacak, dedi. İstediği yerde yaşasın. Ben ona kötülük edeceklerinden korkuyorum. Oğlumdan ayrı yaşamaya alışmışım. Alnımın yazısı bu.

Yıldız kadını teselli için aklı erdiği, dili döndüğü kadar bir şeyler söyledi. Ayrılırken kadın:

— Onlar her şeyi yaparlar yavrum, dedi. Oğlum bana ters cevap verince o boyalı kadın beni kovdu. Halbuki ben onun için kocama rica etmiş, yazıhanesine aldırmıştım. Yuvamı yıktı, sonra da bugün tekrar kovuldum işte.

Yıldız fena halde kızmıştı. O akşam babası gelir gelmez, Cemile Hanımının nasıl ağladığını, nasıl kovulduğunu anlattı.

Cahit Bey de kızmıştı. Ertesi gün savcılığa başvurarak mahkemeden Doğan'a bir vâsi tayin edilmesini istedi. Bir hafta sonra yaşlı bir noter olan Remzi Bey yetkili iki memurla apartmana gitti.

Ayten Hanım onlara üvey oğlunun yatak odasını, babasından kalan kütüphaneyi gösterdi. Doğan'a çok iyi baktık-

ları anlaşılıyordu. Fakat Remzi Bey kendisine her şey anlatıldığı için gösterişe kanacak insan değildi. Apartman dairesindeki bütün eşyayı bir bir yazdı. Tutanağı tamamlattı.

Ayten Hanımın şirret bağırmaları bir işe yaramadı. Remzi Bey avukatla görüştü.

O akşam Doğan üvey babası ile maçtan dönünce Ayten Hanım ağlamalarla karşıladı:

— Anne dediğin o arsız, ahlâksız karı seni kandırdığımızı anlatıp mahkemeden bir vâsi tayin ettirmiş. Buraya geldiler bugün. Her şeyi yazdılar. Hiçbir şeye el sürmeden apartmana yerleşecek, kiraları alacak. Keyfine göre yaşayacak. İyi ana olsaydı seni buraya bırakıp gitmezdi, diyordu.

Yıldız bir kere kafasına birşeyi koydu mu onu mutlaka yapardı. Doğan'ı görecek, hakkından da gelecekti. Bu sebeple apartmanın çevresinde bir iki gün dolaştı. Nihayet onu bisikletle apartmandan ayrılırken gördü. Sonunda yolunu keserek:

— Dur bakalım yetmiş iki, dedi. Seninle kozlarımızı paylaşalım.

Doğan kıpkırmzı kesilde ve hemen:

— Ben de seni arıyordum, dedi. Hatta size kadar gelecektim. Senden bir ricam var. Bir mektup vereceğim, anneme götür. Babana da bundan bahset olur mu?

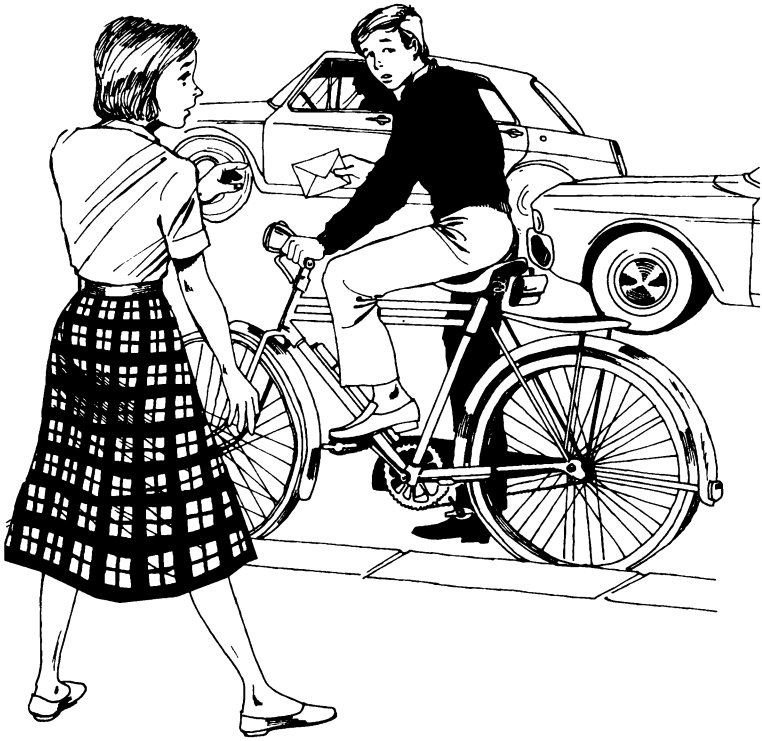
Doğan pantolonun cebinden bir mektup çıkarttı:

— Sen de okuyabilirsin, dedi. Şimdi beni bırak. O herif beni adım adım kovalıyor. Konuştuğumuzu çakmasın.

Sonra pedala basarak yıldırım gibi uzaklaşmıştı.

Yıldızonun arkasından bir zaman baktıktan sonra evinin yolunu tutu. O akşam babası yemekten kalkınca mektubu uzattı:

– Hele şunu bir oku baba, dedi.

O herif beni adım adım kovalıyor...

Cahit Bey mektubu açtı ve okumaya başladı:

"Sevgili anneciğim, benim ayrıldığıma kimbilir ne kadar üzüldün. Ama yeniden bir arada yaşamamız için bunun lâzım olduğunu anlayacaksın. Ben kendiliğimden ayrılmadım. Gerçi beni kandırmaya çalıştılar ama bana akıl öğreten mahkemeden tayin edilen vâsimdir. O da beni okulda buldu. Bana şöyle anlattı:

— Oğlum apartmanda birçok kıymetli eşya var. Baban meraklı ve zengin bir insandı. Sen bu eşyanın, değerli şeylerin yanında bulunmalı ve gözlerinle görmelisin. Üvey anan aptal bir kadındır. Öteki babalığın olacak Rıza galiba bir sabıkalı. Sen evinde, apartmanda kal. Her şeye dikkat et. Bundan kimseye bahsetme. Annenin avukatına bile bunu açma. Ben de apartmandaki eşyayı tesbit ettireceğim. Ben istemeden apartmandan ayrılma.

Ben vâsimin düşüncelerine hak verdim. Ayrıldım, apartmana yerleştim. Ayten Hanımdan da Rıza Beyden de memnun gibi görünüyordum. Ama onlardan ne kadar iğrendiğimi anlatamam.

Sevgili annem, biraz daha sabret, biraz daha üzül fakat bu işin sonunda sen de bende güleceğiz. Hakikat meydana çıkacak. Seni yalnız bıraktığım için çok üzülüyorum. kanayan parmaklarının emeği ile, göz nuru dökerek kazandığın paralarla bana yedirdiğin yiyeceklerin tadını burada bulamıyorum. Her gece rüyamdasın. Yüzüme çekinerek baktıklarını aklımdan çıkaramıyorum. Sana karşı suçluyum anne. Sadece utandığım için senden kaçsaydım gideremezsem bile onları hafifletmek, sana elimden geldiği kadar destek olmak isterim.

Bana fenalık yapacaklarından korkma anne. Cahit Beyin de anlattığına göre beni öldürseler benim vârisim sen olursun. Onlar her şeyi kaybederler. Benim kimseden korkum yok.

Başkalarının yanında sana soğuk davrandığım için de beni affet. Kalbim, canım seninle beraberdir anne. Sen de kendine iyi bak ki yakında sağ ve sağlıklı olarak kavuşalım. Şimdiye kadar öpmediğim ellerinden, yüzünden öperim çileli anneciğim."

Avukat, imzasına kadar mektubu okuduktan sonra:

– İş anlaşıldı, dedi. Noterin hakkı var. Fakat bizden sak-

lamasına lüzum yoktu. Şimdi sana yol göründü kızım. Yarın erkenden Üsküdar'ın yolunu tut. Cemile Hanıma bu mektubu ulaştır. Ama kimseye bundan bahsetmesin. Sonra işler bozulur.

Ertesi gün Yıldız'ın götürdüğü mektubu Cemile Hanımın nasıl ağlayarak okuduğunu ve sevincinden nasıl baygınlık geçirdiğini bir düşünmeli.

Yıldız:

— Ben Doğan'ın kalbini bilirim teyzeciğim, diyordu. O seni bırakıp gidemezdi. Sen de üzülme, işin sonuna geldik. Bu kadar üzüntü içinde Doğan'ın sınıf geçmesine de çok sevindim.

*
* *

O gün kahvaltı yoktu. Öğleye doğru da yemek hazırlığı yapılmadı. Ayten Hanım küçük bir tepsiyi Doğan'ın odasına çıkarttı:

— Yavrum, diyordu. Artık açız. Senin de bizim gibi aç kaldığına içim razı değil. Baban erkenden iş aramaya gitti. Sen sakın üzülme.

Doğan şaşırıp kalmıştı. Getirilen yemeği yemeyecekti. Ama gözleri Ayten Hanımın parmağındaki pırlanta yüzüğe ve her iki bileğinde de ayrı ayrı takılı duran elmaslı bileziklere takıldı. Kadın gayet kurnaz ve cin fikirliydi. Biraz sonra tepsiyi almaya geldiği zaman ne bilezikler vardı, ne de o yüzük.

Doğan asıl annesinin bileğinde, elinde hiçbir zaman böyle çok kıymetli süs eşyası görmemişti. Hatta bir yıl onun yanında kaldığı kadar kendisine bir basma elbise bile yaptığını görmemişti. Komşulara süslü elbiseler diktiğini gören Doğan bir gün:

— Anne, sen de böyle bir şeyler diksene kendine! demişti.

O, sessiz gülümsemişti:

— Doğan'cığım, belki dikiş dikemiyeceğim zaman olur. Bir yetim maaşı ile geçinemeyiz. Hem neme gerek. Arkamdakiler o kadar eski değil ki. İnşallah sen yetişir, para kazanır, beni istediğin gibi giydirirsin. Şimdi her şey sensin bana. Senin benimle beraber olman yetişir bana. Allah seni eksik etmesin.

Doğan ancak onüç yaşında bir çocuktu ama bu sözlerin değerini anlıyordu. Ayten Hanım süsünden, boyasından birşey kaybetmemişti.

O akşam uykusu kaçmıştı. Bir kitap almak için babasının kütüphanesine girdi. Akşamdan cam açık bırakılmıştı. Dışarıda, terasta bir konuşma vardı. Ayten Hanım söyleniyordu:

— Sen ömrün boyunca bir baltaya sap olamadın. İşin gücün havadan geçinmek. Ne zamana kadar seni besleyeceğim?

Ayten Hanımın kocası biraz aşağıdan alıyordu:

— Canım elbette bir çaresi bulunur. Ama bankada bu kadar para yatarken ne diye numara yapacağım diye beni aç bırakıyorsun.

Ayten Hanımın kocası biraz aşağıdan alıyordu:

— Canım elbette bir çaresi bulunur. Ama bankada bu kadar para yatarken ne diye numara yapacağım diye beni aç bırakıyorsun.

Ayten Hanım sinirleniyordu:

— Ne bankası ayol?

— Ne bankası olacak, benden bucak bucak kaçırdığın banka cüzdanlarını bilmiyor muyum sanıyorsun?

— Sen benim işime karışma. Evde ne kadar antika eşya

varsa çalıp çalıp sattın.

— Parasız kalınca ne yapacağım? Elbette satacağım.

— Artık birşey satamazsın, hepsi yazıldı.

— Kütüphanede bu kadar kıymetli kitap var. Onları da teker teker yazmadılar ya.

Doğan şaşırmıştı. Üvey annesinin parası varmış. İkinci kocası evden birçok eşya alıp satmış.

Doğan elektriği yaksa dışarıdan göreceklerdi. Ayaklarının ucuna basarak yatak odasına geçti.

Herhalde babası kitaba çok meraklıdı. Mükemmel bir kütüphane düzmüş, bütün kitapları gayet güzel ciltlettirmişti.

Ertesi sabah erkenden kütüphaneye girdi. Babası oraya kimseyi sokmazdı. Bütün kitaplar şık bir deftere yazılırdı. Pek küçükten babasıyla beraber bu odaya girer. Bir köşede uslu uslu oturur, babasının kitapların tozunu almasını seyrederdi.

Şimdi ölmüş olan babasının bu çok sevdiği kütüphanesinden de kitapları alıp satacaklardı.

Camlı kapaklarından biri açtı. Eli titreyerek kitaplardan birine uzandı. Korka korka çekti.

Alt gözdeki bu yeşil kaplı kitap babasının sık sık eline aldığı yıpranmış bir şeydi.

Doğan babasının son zamanlarını hatırladı. Bir hastalık geçirmiş, yatıp kalmış. Doktordan ve Ayten Hanımdan başka kimse girmiyordu odasına.

Doğan yeşil kaplı kitabı alarak yazı masasına gitti. Daha ilk sahifesini açınca bir mektupla karşılaştı.

Babası bu mektubu yazmış, ama postaya verememişti. Doğan mektubu korka korka okudu:

Doğan, gözleri yaşlarla dolarak mektubu bir daha okudu...

"Cemile, Tanrı sana yaptığım kötülüğü ayağıma dolaştırdı. Hiç kimse suçunun cezasını benim kadar acı duyarak çekmemiştir. Bu mektubu yazarken ağlıyorum. Çünkü artık hayatımın sonuna geldim. Sana haksız yere hakaret eden dilim susacak, senin tertemiz yüzüne inen elim kuruyacak.

O ahlâksız karı bana ihanet ediyor. Onu yazıhanede çok çirkin bir durumda gördüm. Düşüp bayılmışım. Hastaneye kaldırmışlar. Bir enfarktüs geçirmişim. Bir zaman için yatağımdan çıkmamamı ve hiçbir şeye üzülmemi tembih ettiler. Fakat burada, kendi apartmanımda, bir yatalak, kimsenin arayıp sormadığı bir zavallı insan olup kaldım. Biricik teselim olan yavrumuzu bile göremiyorum. Benim işimi bir an önce bitirmek istiyorlar. İkinci bir kriz gelirse kurtulamayacağım. Bunu bildikleri için bana ölmüş gözüyle bakıyorlar. Uzuktan uzağa tabak, kaşık gürültüleri, içki kokuları ve bu arada o yılan kadının kahkahalarını duyuyorum.

Zavallı Cemile, bu mektubum senin eline ulaşamıyacak. Ben sadece Tanrı'ya yalvarır gibi yazıyorum.Bu benim son mektubumdur. Şu anda senin temiz ellerinin müşfik kalbinin yoksulu olarak ağlıyorum. Gözlerimi kapatıyorum, ellerini başımda duymak, beni affeden sesini işitmek istiyorum. Hayır, benden uzaktasın. Fakat sen yavrumuzu bu iğrenç insanlarnı elinden kurtar."

Günahkâr kocan

Nihat

Doğan, gözleri yaşlarla dolarak mektubu bir daha okudu. Sonra katlayıp cebine koydu. Yeşil kitabı kütüphaneye bıraktı. Artık apartmanda duramıyordu.

Çıktı, arkasından seslenen Ayten Hanıma cevap vermedi.

TANRI'NIN ADÂLETİ

Doğan apartmandan çıkınca doğru avukata gitmiş, babasının yazdığı mektubu ona vermişti. Yıldız'ın babası mektubu inceledi ve:

— Tamam, dedi. Babanızın yazısı. Biraz eli titremiş ama imzasını dikkatle atmış. Bu mektup çok işimize yarayacak.

Şimdi siz Ayten Hanımın paralarının hangi bankaya yatırıldığını ve hesap numarasını öğrenmeye çalışınız.

Canı hiç istemediği hâlde Doğan apartmana döndü. Yemek odasından bir içki kokusu geliyordu. Odasına çıktı. Biraz sonra da Ayten Hanım elinde bir tepsiyle odaya girdi.

— Doğan'cığım, diyordu. Nerede kaldın? Bugün seni çok merak ettim.

Doğan:

— Bir arkadaşıma gittim, dedi. Ben yemeye alakoydu. Sonra da bir sinemaya gittik.

— Bana haber verseydin bu kadar kuruntu etmezdim. Biliyorsun ki ben seni daha kucak çocuğu iken büyüttüm. Bir başka, hayırsız annen olduğunu bilmezdin. Seni hiç hırpaladım mı?

— Hayır.

— Mahkemede de bunu söyle yavrum. Benim parada, pulda gözüm yok. Ben seni çok sevdim. Canımı veririm senin için. Bak kendim aç olduğum halde sana bir şeyler yedirmeye çalışıyorum.

— Bari bunu söylemeyin. Ne bulunursa ben de onu yerim.

Doğan biraz birşey yedi. Sonra vakit geçirmek için kütüphane odasına girdi. Girdiği zaman da şaşırdı.

Odanın penceresi açıktı. Kitapların sıralandığı camlı dolaplardan birinin kapağı da açıktı. Cam kırılmış, kırıkların bir kısmı yere, bır kısmı da kütüphanenin içine düşmüştü.

Doğan orada bulunan meşin kaplı, yaldızlı kitaplardan beş altı tanesinin yerinde olmadığını gördü.

Bu arada Ayten Hanım da bitişik odaya girdi. Biraz daha içmişti. Ağzı içki kokuyor, ayakları dolaşıyordu.

Doğan kütüphaneyi gösterdi:

— Bakın dedi, cam kırılmış.

Ayten Hanım şaşaladı. Yutkundu:

— Yavrucuğum, dedi. Ben kütüphane raflarının anahtarlarını sana vermedim mi? Açık bırakmışsın. Rüzgâr kapağı çarpmış, cam kırılmış.

Doğan iyice kızmıştı:

— Ben zannettiğin kadar budala değilim. Ayten Hanım, dedi. Dün akşam rüzgârla karışık yağmur vardı. Bu odaya girdim, camların kapalı olduğunu gördüm. Kütüphanenin kapakları da kapalıydı.

Ayten Hanım zoraki nazik davrandı:

— Yavrucuğum, unutmuş olacaksın. Pencerenin açık olduğu, kütüphanenin camlı kapağının rüzgârla çarparak kırıldığı besbelli.

Doğan:

— Haydi ben unutmuş olayım, dedi. Ama burada iki el yazması Kur'an-ı Kerimleri de rüzgâr mı aldı?

Ayten Hanım:

— Ne dediğini anlamadım? dedi.

— İşte yerleri boş, dedi. Babam onları kendi elile yerleştirmiş, kütüphane defterine de yazmış.

Ayten Hanım birden yüzü solarak:

— Ne demek istiyorsun? dedi. Ben mi çaldım?

Doğan işleri karıştırmak istemediği için kendisini sıkarak:

— Ben size çaldınız demedim anne, dedi. Kimin aldığını da bilmem.

Yarı sarhoş olan Ayten Hanım tepsiyi bile almayı unutarak odadan çıktı. Arası çok geçmeden uzaktan uzağa sesler duyulmaya başladı. Galiba yemek odasında kavga ediyorlardı.

Doğan odadan çıktı. Kulak verdi. Ayten Hanım şirret şirret bağırıyor:

— Sabahleyin cebinde on para bile olmadığını söylüyordun. Bu rakıyı, bu mezeleri nereden aldın? Zaten el yazması kitapları satalım diyen sendin diyordu.

Kocası boğuk boğuk:

— Ahlâksız kadın, dedi. Beni başından atmak için aç bırakmaya kalkan sen değil misin? Daha kocanın sağlığında paraları aşırıp aşırıp bankaya koymadın mı? Bin beşyüz onsekiz numaralı hesapta yatan yüzyirmi bin lira nereden geldi? Odacı babandan mı kaldı, yoksa bekçilik yapan ağabeyinden mi?

Ayten Hanım fenâ hâlde sinirlendi:

— Sus serseri. Kaçakçılıklarını ört bas ettiğim için mi bana bunları söylüyorsun? Sahte nüfus kâğıdı ile dolaşan sen değil misin? Kaçakçı Ali Rıza'nın sen olduğunu söylersem başına gelecekleri düşün.

— Sus kadın, şimdi seni temizlerim.

— Sen kendini düşün. Bir telefon edersem...

Doğan duyduklarından şaşkına dönmüştü. Ama bu şaşkınlık da uzun sürmedi. Yemek odasında bir çığlık koptu. Ayten Hanım:

— Yapma, aklını başına al, diye haykırdı.

Fakat bir patlama oldu. Hizmetçi haykırdı. Ayten Hanımın ağzından bir çığlık çıktı. Sonra Doğan, adamın ayağında terlikler, sırtında bir gömlekle yıkıla yıkıla kaçıp gittiğini gördü.

Doğan o şaşkınlık içinde yemek odasına koştu. Ayten Hanım yerde, sırtüstü yatıyordu. Beyaz bulüzünün üzerine kan çıkmış, yavaş yavaş yayılıyordu. Hizmetçinin eli, ayağı şaşırmıştı. Doğan telefona koşarak Yıldız'ın babasına olayı haber verdi.

Bir saat sonra rengi uçmuş olan Doğan, üvey annesinin yanında ilkyardım hastanesine giriyordu. Ayten Hanım bembeyaz kesilmişti. Avukat, savcı, bir komiser oradaydı. Kadın ameliyathanedan bir odaya getirilmişti. Doktor onun ölmek üzere olduğunu işaretle anlatmıştı.

Ayten de öleceğini anlamış, Cemile Hanımı istemişti.

Cemile Hanım ağlayarak:

— Beni istemişsin Ayten, diye seslendi.

Kadın gözlerini açtı. Cemile Hanım ona doğru eğilmişti. Titrek bir ses duyuldu:

— Abla, beni affet. Ben ölüyorum.

Odada bir sessizlik vardı. Ayten Hanım elini güçlükle kaldırıp Cemile Hanıma doğru uzattı. Onun elini tuttu:

— Beni affet abla, diye tekrarladı.

Cemile Hanım:

— Üzülme kardeşim, ben seni affettim, dedi.

Ayten Hanımın yüzüne hafif bir kırmızılık geldi. Cemile Hanımın elini tutan eli gevşeyip yanına düştü. O zaman doktor Cemile Hanımla Doğan'a işaret etti. Onları oradan çıkardılar.

Ayten Hanım kendi akrabalarını öyle gücendirmişti ki, hastahaneden kaldırılan cenazesine onların hiç biri gelmedi. Doğan, avukat Cahit Beyle birlikte mezarlığa kadar gitti.

Aradan günler geçti. Ana oğul apartmanın boşalan bir dairesine taşındılar. Orada yeni bir hayat başladı.

Bankadaki paralar da, apartman da, birikmiş olan kiralar da Doğan'ın hesabına geçmişti.

Kaçakçı Ali Rıza'ya gelince, o daha evvel bir cinayet işlediği için asılacağını anlamış, mahkemeye getirilirken kendisini bir kamyonun altına atarak parçalanıp ölmüştü.

O yıl okullar açıldı. İhtiyar öğretmen Sabri Bey ilk gün, ilk derse geldiği zaman yetmiş bir Yıldız'ın yanında ki boş yerin dolmuş olduğunu gördü. Doğan'ın boyu biraz uzamış, sesi biraz kalınlaşmıştı. Sabri öğretmen:

— Hoşgeldin yetmiş iki, dedi. Bana öyle geliyor ki, okula dönmende bu sarı kızın parmağı vardır.

Doğan'ın gözleri yaşla dolmuştu. Sesi titreyerek:

— Eğer Yıldız olmasaydı ben serseri olup kalırdım hocam, dedi. Ama onun altından yapılmış kalbi beni kurtardı.

Sabri Bey:

— Bilirim yavrum, dedi. Ben bu sarı fırtınanın içinde altından bir yürek olduğunu bilirim. Zaten bu temiz yürek onun bütün haşarılıklarını bize unutturdu.

-SON-

7

KEMALETTİN TUĞCU

1902 - 1996

Sevgili Çocuklar,

Hepinizin çok iyi tanıdığı Kemalettin Tuğcu'dan kitaplığınıza yeni kitaplar kazandırmaya devam ediyoruz.

Usta ve kıvrak kalemiyle Türk çocuklarına ömrünü ve gönlünü veren Kemalettin Tuğcu'nun şimdiye kadar hiçbir yerde yayınlanmamış bu güzel eserini de zevkle okuyacağınızdan eminiz.

Kemalettin Tuğcu Serisi (50 Kitap)

1-Kuklacı (100 TEMEL ESER)
2-Bir Garip Kızcağız
3-Babam ve Ben
4-Yetimler Güzeli
5-Dilenci Baba
6-Kuyulu Bahçe
7-Annelerin Çilesi
8-Yetim Ali
9-Sokak Köpeği
10-Dağdaki Yabancı
11-Deniz Kızı
12-Benim Annem
13-Küçük Serseri
14-Şeytan Çocuk
15-Yılanlı Bağ
16-Bu Çocuk Kimin?
17-Cambazın Kızı
18-Toprak Adamları
19-Köyde Unutulanlar
20-Sütannem Nazlı
21-Süt Kardeşler
22-Babasızlar
23-Köyden Gelen Kız
24-Kız Evlat
25-Küçük Bey
26-Baba Evi
27-Balıkçının Kızı
28-Küçük Hanım
29-Güllü Bahçe
30-Tanrı Misafiri
31-Bir Dağ Masalı
32-Doğduğum Ev
33-Küçük Erkek
34-Satılan Çocuk
35-Büyüklerin Günahı
36-Hacı Baba
37-Annemin Hikâyesi
38-El Kapısı
39-Köydeki Arkadaşım
40-Çocuk İhtiyar
41-Sokaktan Gelen Çocuk
42-Can Yoldaşları
43-Küçük İşportacı
44-Eskicinin Köpeği
45-Çocukluk Arkadaşım
46-Ana Kucağı
47-Kırk Ev Kedisi
48-Kartal Yuvası
49-Karakaçan
50-Devlet Kuşu

ISBN: 978-9753810029
9 789753 810029

DAMLA YAYINEVİ®

Tel: 0212 514 28 28
Faks: 0212 528 24 01

www.damlaegitim.com